EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

"Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa"

Edinost

BOJ PROTI FAŠIZMA — PROTI ČRNI REAKCIJI — JE BOJ ZA MIR IN VARNOST V SVETU!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto $3.00
Za pol leta 1.75

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Let. 5. Št. 211. Cena 5 c. TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, APRIL 30TH, 1947. Price 5c. Vol. 5. No. 211.

POZDRAVLJEN PRVI MAJ-PRAZNIK DELAVSKE ENOTNOSTI!

VZTRAJNO NARREJ ZA URESNIČENJE DEMOKRATIČNEGA MIRU!

'SLOVENCI NA KOROŠKEM NISO ZAKRIVILI VOJNE'-TITO

INTERVJU DOPISNIKA "NEWS CHRONICLE" Z MARŠALOM TITOM

Maršal Tito je 12. aprila sprejel dopisnika londonskega lista "News Chronicle" g. Kenneth Syersa, kateri je dalj časa bival v Jugoslaviji, in mu v razgovoru z njim odgovoril na razna postavljena vprašanja. Na opazko Syersa, da danes obstoja v svetu več zanimanja in simpatije do Sovjetske zveze in Jugoslavije kot je bilo to pred letom dni, čeravno je to nasprotno onemu, kar se more videti iz tiska, je maršal Tito med drugim odgovoril:

"Ljudstvo v Angliji in v Ameriki, brez dvoma vidi da to ni vse tako kakor piše časopisje in se vsled tega ne pusti neprestano varati. Kar se nas tiče, vi ne bodete našli, niti med uradnim osobjem niti med prebivalstvom frontnega stališča, ne proti Angliji kakor tudi ne proti Ameriki. Kadar mi govorimo o politiki Anglije ali Amerike, tedaj se v obče ne misli na narod, nego na uradne kroge, kateri nam že več kot eno leto delajo težkoče."

Vprašanje: Ali smatrate, da mi v Angliji moremo nekaj storiti za izboljšanje odnosov med Jugoslavijo in Anglijo?

Odgovor: Vprašanje teh boljših odnošajev ni izolirano od splošnega kompleksa mednarodnih vprašanj. Ono je v zvezi z borbo **za mir in njegovo utrjenje. Vsled tega ni treba gledati samo na odnošaje med Anglijo in Jugoslavijo. Splošni odnošaji se bodo izboljšali, ako bo hotela Anglija in druge države, da pride do čim globljega utrjevanja miru in ako vsaj približno zadovolje upravičene zahteve držav, katere so trpele v zadnji vojni, kakor naprimer naša.** Vprašanje odnosov ni torej nekaka platonska stvar, ampak in še kako povezano z materijalnimi interesi države; in ako bomo mi na mednarodnih forumih neprestano naleteli na absolutno nerazumevanje in odpor po vseh vprašanjih, ki interesirajo Jugoslavijo, potem tukaj ne more biti takšnih odnošajev, kakršni bi morali biti. Ako mi ne moremo z nekako simpatijo gledati na nekatera postopanja :'Foreign office" mi nikakor zato ne krivimo angleškega naroda, ker vemo, da ogromna večina od njih želi zadovoljenje upravičenih zahtev narodov, kateri so toliko trpeli v vojni, kakor je to slučaj z našim narodom. Mi razumemo težkoče. Ali nekakšna pravičnost mora vladati, mora obstojati. Ako ima Anglija svoje interese, je tudi nekaj takega, kar se ne sme prezreti, ko se gre za vprašanje zaveznika, kot naprimer Jugoslavije z ozirom na najosnovnejše principe pravice. Bilo bi zelo nerodno, ako bi razpoloženje katero vlada pri nas napram Angliji, globoko zašlo in se vsadilo v srce naroda. A vi veste, da je brez ozira na nekatera (nezlaganja?) katera mogoče še obstojajo v političnem gledanju pri nas narod vendar 99% za naše zahteve, za našo zunanjo politiko."

Podčrtujoč dejstvo da se, v Angliji posveča več pozornosti zunanjim nego notranjim zadevam in da je to splošni pojav v zapadnih državah, je maršal Tito rekel: "Mi med tem ne čakamo. Mi smo se podali na izgradnjo kakor da bo mir trajal 100 ali 200 let; mi smo uporabili vse naše moči, da popravimo ono kar je razdejanega in smo uspeli zainteresirati narod, kar pomeni mnogo, četudi imamo zelo veliko težkoč."

Dopisnik g. Syers je potem ponovno postavil vprašanje težkoč na katere Jugoslavija pride, obrnivši se posebno na slučaj zadrževanja jugoslovanskih ladij. S tem v zvezi je maršal Tito dejal:

"S tem se ne bo preprečila naša izgradnja. Jaz mislim, da bo to več škodilo onim kateri nam delajo težkoče, kakor nam. Ker mi smo pripravljeni na vse težkoče. Mi smo odločni, da se borimo z težkočami in moremo za vsako stvar pokreniti narodne množice in tako prebroditi težkoče, katere se pojavijo. Mi bomo istotako na nekakšen način rešili, problem prehrane."

Potem je g. Syers zaprosil maršala Tita, da mu naj nekaj reče o uvozu in izvozu Jugoslavije v zvezi z nedavnim govorom maršala Tita v Narodni Skupščini.

Odgovor: "Sem že čital o tem odmev v inozemskem tisku. Poglejte o čemu je stvar. Ministrstvo za zunanjo trgovino je meni osebno postavilo vprašanje, ali bo moglo izvažati nekatere predmete v inozemstvo, kot n. pr. začimbe in debele svinje, pa četudi je to težko. O tem, naravno ne more biti niti govora, a posebno vsled suše, katera je bila dve leti zaporedoma. In z stanjem začimb pri nas, sem jaz rekel, da se mora vsako izvažanje začimb prepovedati, dokler se pri nas ne popravi položaj ali dokler ne bo pri nas

(Dalje na 4 str.)

KONFERENCA ZUNANJIH MINISTROV VELIKE ČETVORICE KONČANA

"ENOTNOST VELIKIH ŠTIRIH ZAVEZNIKOV MOČNEJŠA KOT JE BILA KDAJ KOLI PREJ" — STA IZJAVILA BEVIN IN MARSHALL

Moskva: — Konferenca zunanjih ministrov Velike Britanije, Združenih držav, Sovjetske zveze in Francije v Moskvi je bila dne 24. aprila zvečer končana.

Ministri so imeli 44 zasedanj in so na zadnjem zasedanju sklenili, da se bodo v novembru mesecu na rednem zasedanju zopet sestali v Londonu. Sporazumeli so se tudi ,da se bodo pred tem sestali na splošnem zasedanju Združenih narodov, katero se bo vršilo v septembru mesecu v New Yorku.

Vkljub divji gonji reakcionarnega tiska in radia vse od začetka konference do konca, da se na konferenci ne bo prišlo do nikakšnega sporazuma ,uradne izjave posameznih zunanjih ministrov in njihovih pomočnikov potrjujejo nasprotno. Rešena so mnoga sporna vprašanja, katera so pred konferenco preprečavala boljše odnošaje med štirimi velikimi zavezniki. Minister zunanjih zadev Vel. Britanije je po končani konferenci izjavil:

"Enotnost velikih štirih je močnejša in trdnejša, kakor je bila pred konferenco. Vzelo nam je v resnici nekoliko več časa, da smo razčistili in izmenjali mnenja, kar je bilo potrebno predno smo vzeli v pretres posamezna vprašanja v podrobnostih. Jaz sem z uspehom konference zadovoljen."

Na vprašanje časnikarjev v Berlinu, kjer se je G. Marshall ameriški državni tajnik za zunanje zadeve mudil okrog dve uri na poti v Washington — ali se more Moskovska konferenca smatrati kot neuspeh, je Marshall odgovoril:

"Ne, jaz tako ne mislim. Konferenca je utrla pot in delno odstranila razlike med velikimi štirimi zavezniki."

Prvo Majska proslava v Jugoslaviji

SPREVOD DELAVCEV, KMETOV, ŠPORTNIKOV, UMETNIKOV I. DR. BO DOLG 20 KM.

Beograd, (Tanjug) — V Beogradu se vrše velike priprave za veličastno proslavo prvega maja, katera bo, kakor je razvidno iz priprav, mnogo veličastnejša kot je bila lansko leto. V veličastnem prvomajskem sprevodu, kateri bo dolg 20 km bo korakalo nekoliko stotisoč delavcev, kateri bodo manifestirali svojo odločnost za izvršitev petletnega načrta. Na čelu sprevoda bodo korakali graditelji nove mladinske proge Šamac-Sarajevo. Z zastavami, transparenti in emblemi se bo manifestiralo bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov. Brastvo in enotnost bo istotako kazala skupina kmetov, katera bo sestavljena od kmetov iz vseh ljudskih republik.

V sprevodu se bodo udejstvovali beograjski delavci, kakor tudi udarniki vseh podvzetij v državi. Oni bodo nosili napisane rezultate svojega dosedanjega dela. Na čelu skupine fizkulturnikov bo korakalo 40 najboljših športnikov z zastavami svojih društvenih enot in rezultati dosedanjih fizkulturnih tekmovanj.

V očigled prvega maja se vrše 29. in 30. aprila v vseh Beograjskih podvzetjih svečane akademije na katerih se poleg rastave prvomajskega tekmovanja dajejo tudi umetniški programi na katerih sodelujejo najboljši beograjski umetniki.

TRAGEDIJA RUDARJEV V EAST MALARTIC-U

VSAKO UPANJE NA REŠITEV 11 RUDARJEV ZAMAN — AKO NISO ZADUŠENI OD OGNJA IN DIMA BODO ZADUŠENI Z VODO

Malartic: — Prošli teden je nastal ogenj v East Malartic rudniku, kateri je zaprl izhod 12 rudarjem. Enega od njih so dobili mrtvega, a do drugih se ni moglo vsled dušljivega dima in plina in tudi se za gotovo ni vedelo, kje se nahajajo,

Uprava rudnika je 27. aprila z namenom da pogasi ogenj spustila vodo v rudnik in s tem je sedaj opuščeno vsako upanje, da bi rešili zaprte rudarje žive.

Kompanija izjavlja, da je spustila vodo v vhod (Shaft) rudnika zato, ker se z drugimi sredstvi ni moglo pogasiti ognja in da tudi po mišljenju kompanije ni mogoče, **da bi bili rudarji še pri življenju.** Med tem pa nikdo za gotovo ne more trditi ,ali so bili delavci živi ali mrtvi. Še predno je bila spuščena voda v rudnik — pravijo uradniki rudnika — da vsled prevelike vročine od ognja pi prihajal zrak po ceveh na dno rudnika.

Pri gašenju ognja niso bile v stanju prav nič opraviti niti posebne skupine reševalcev, katere so v ta namen prišle iz Kirkland Lake-a, Timmins-a in Sudbury-a. Ogenj se je neprestano širil in dim pomešan z strupenimi plini onemogočal vsako gašenje in reševanje.

Prvi daan, ko se je začel ogenj sta se dva nekako rešila in enega so našli mrtvega zadušenega z dimom. Vse kar se more vedeti o vzroku ognja in načinu gašenja je to kar javlja kompanija. Blizu vhoda v rudnik ni dovoljeno nikomur, niti ženam ali sorodnikom tragično preminulih rudarjev, da bi poizvedeli o usodi svojih dragih, katerih zadnje majhno upanje se je razblinilo ob poročilu, ko je bila spuščena voda v rudnik.

Sedaj bo vzelo najmanj nekoliko dni da se voda izčrpa in pride na mesto kjer so delavci delali. S tem se je končala tudi tista negotovost o življenju in rešitvi zaprtih rudarjev. Oni so postali žrtve dobička in nemarnosti kompanije, ker takih nevarnosti ne vzame v obzir ter jih prepreči pravočasno.

SODBA VOHUNOV V SKOPLJU ODKRILA FANTASTIČNO VOHUNSKO MREŽO

BRITANSKI GENERAL HODGSON, POVELJNIK BRITANSKE VOJAŠKE MISIJE V TIRANI, ALBANIJA, ZAPLETEN V ŠPIJONSKO MREŽO

Razprava proti 17 teroristom na sodišču v Skoplju, glavnem mestu Makedonije, je odkrila fantastično vohunsko mrežo intrig in mednarodne špijonaže. **Na sodišču so obtoženci izpovedali, da so bili v zvezi z Generalom Hodgson-om, poveljnikom britanske vojaške misije v Tirani, Albanija, dalje je bil z njimi v zvezi tudi turški konzul, Emin Verfa Gerchek in mnogo drugih.** Obtoženci, 17 po številu so bili voditelji Nacional Shkiptare Demokratik (NSHD), in so imeli namen prevrniti Albansko in Jugoslovansko vlado.

Obtoženi so ustanovili njihovo organizacijo leta 1945, ki je imela za cilj **ustanoviti "Veliko Albanijo" na način, da bi odtrgali od Jugoslavije njene avtonomne pokrajine, Kosovo in Metohijo in večino Makedonije vključno mesto Skoplje. S tem ozemljem kot bazo, računajoč na tujo pomoč, je NSHD nameravala strmoglaviti sedanjo Jugoslovansko in Albansko vlado. Moč take "Velike Albanije" naj bi bila v rokah pomagačev kralja Ahmet-Zoga, članov prejšnje fašistične organizacije "Balla Kombetari"** in še razne druge sodrge.

Organizacija NSHD je bila razpredena v Albaniji, Makedoniji, Kosovem in Metohiji. Njeni teroristični oddelki so se vežbali v Grčiji. NSHD je imela zvezo z Albanskimi kolaboracionisti v Bari, Kairo in Grčiji. Skupine v Grčiji in Bari, Italija so bile vodilne, a centralni Komitet v Skoplju je bil podružnica, in so držali zvezo po nekem majorju grške armade.

Glavne navodila pa je NSHD dobivala od številnih tujih diplomatičnih zastopnikov. Med temi so bili vključeni; konzul Vel. Britanije v Skoplju Burton, turški konzul, Emin Verfa Gerchek in grške oblasti preko meje. Naloga NSHD, po pogodbi njihovih svetovalcev je bila, da očisti nekoliko baze ob obrežju Albanije, da bi se potem moglo izkrcavati in dovažati tuje orožje in vojaštvo.

Na razpravi je priča Bairam Bairaktari, pričal, da je njegov brat, Mukharom Bairaktari, albanski kolaboracionist, **dobil pismo od Generala Hodgson-a, poveljnika Britanske Vojaške Misije v Tirani, v katerem je bilo pisano: "ako bo albanska ustaja zavzela resen razmah, je denarna in vojaška pomoč zagotovljena.**

Obtoženec, Djavid je izpovedal, da je turški konzul Gerchek osebno vodil člane fašistične organizacije "Balla Kombetari", oskrboval jih z ponarejenimi potnimi listi in jim pomagal, da so imeli zvezo z turškim konzulom v Solunu. On je tudi organiziral podtalno zvezo, da so mogle osebe, katere so bile na sumu in so jih jugoslovanske oblasti zasledovale — zbežati preko meje.

Na razpravi je bilo ugotovljeno, da je vodilni štab NSHD delal iz grškega teritorija skozi celo dobo zarote. Podružnični štab je bil pa ustanovljen na jugoslovanskem teritoriju. Ko so se Balla Kombetari skupine umaknile v Grčijo v namenu, da se tam vežbajo, so se formirale v brigado kateri je poveljaval Trpza. Nekoliko članov "Balla" je bilo priključenih "X" teroristični skupini, ki je operirala v Grčiji proti grškim partizanom. **Za to delo so dobivali posebno plačo, hrano so pa dobivali od zalog UNRRA-e.** Po štirimesečnem vežbanju se jih je navadno pošiljalo na Kreto, od tam pa so bili vtihotapljeni v Jugoslavijo.

PRISTANIŠKI DELAVCI NA STAVKI

London: — Dne 28. aprila je zastavkalo 24.000 pristaniških delavcev v Londonu. Stavka še ni popolnoma zajela vse pristaniške delavce in ako ne pride do povoljnega sporazuma in se ne ugodi delavskim zahtevam bo delo popolnoma ustavljeno v londonskem pristanišču.

V Glasgovu je zastavkalo pred šestimi tedni 3.800 pristaniških delavcev vsled protesta ker je bilo neopravičeno odpuščenih 500 delavcev iz dela. Da podpro nastop svojih tovarišev v Glasgovu so londonski pristaniški delavci oklicali stavko solidarnosti.

V FRANCIJI ARETIRALI TIHOTAPCE

Pariz, (Tanjug) — Po poročilih pariškega časopisja so izsledili in aretirali tihotapsko družbo v kateri se je nahajal tudi jugoslovanski izdajalec Branko Milinkovič. Oni so se ukvarjali s črno borzo, ponarejanjem denarja in tihotapljenjem blaga iz Belgije v Francijo. Prehajali so mejo v uniformah sovjetskih častnikov z ponarejenimi dokumenti.

V zvezi z tem tihotapstvom in končno aretacijo teh tihotapcev, je pariški list "Ce Soir" objavil članek v katerem naglaša, da je po preiskavi potrjeno, da je Branko Milinkovič sprejemal v svojem stanovanju mnoge osebe, večinoma četnike, kateri so pribežali v Francijo. V članku je bilo tudi podčrtano, da je k njemu prihajal tudi Dragiša Cvetkovič, kateri je leta 1941. podpisal oni nesramni pakt z Nemčijo. Dragiša Cvetkovič je kakor tak proglašen za vojnega zločinca in je jugoslovanska vlada zahtevala njegovo izročitev. Branko Milinkovič je bil tudi tesno povezan z bivšim šefom beograjske policije Drinčičem in drugimi.

O samem B. Milinkoviču "Ce Soir" piše — "da je bil on za časa vojne zaupna oseba, kakor tudi funkcionar pokreta Draže Mihajloviča. On je prišel v Francijo leta 1944, dočim je pred tem nekoliko časa živel v Berlinu. Po prihodu v Francijo je upostavil zveze z dr. Vladimir Mačekom, kateri se je istotako svobodno sprehajal po Parizu."

Branko Milinkovič je na listi vojnih zločincev, katerih izročitev Jugoslavija zahteva od Francije. Francoska vlada je nedavno obvestila jugoslovanske oblasti, da ne more dobiti in izročiti Dragiša Cvetkoviča niti drugih vojnih zločincev Jugoslaviji.

Uradna oseba Egipta razkrinkuje Britance

Kairo, (WNS): — Precejšnje vznemirjenje je provzročil govor, ki ga je imel predsednik egiptovskega senata na Mednarodnem Parlamentarnem Kongresu in šef Egiptovske delegacije — Hussein Heykal Paša. Govor je značajen v tem, da je prvikrat višji Egiptovski dostojanstvenik prasnil po Britancih na mednarodnem zasedanju.

Hussein Heykal Paša je rekel, da so se Anglo-Egiptovska ,pogajanja razbila vsled tega, ker je Egipt zahteval, da se uveljavijo načela Združenih Narodov, dočim je Vel. Britanija zasledovala in zagovarjala imperijalistične cilje, katere je hotela doseči potom pogajanj.

Omenjajoč siromašni življenski standart v Egiptu, za katerega je bil mnenja, da bi mnogi od delegatov 24 narodov, na Kongresu radi slišali in se v tem upoznali — je pripomnil, da do leta 1922. Egipt ni imel svoje lastne odgovorne vlade. Britanski svetovalci so bili resnični vladarji Egipta. Celo po letu 1922. niso neurejene politične razmere dovolile Egiptovski vladi, da bi polagala zadostno pozornost na Egiptovski življenski standart." je rekel Hussein Heykal Paša.

Fašistični terorizem v Julijski Krajini

V Tržiču in okolici so se nedavno vršili napadi fašističnih skupin na delavce in demokratične organizacije

Pred nekoliko dnevi je skupina okoli 100 italijanskih fašistov iz Gorice in Gradiške vdrla v prostore delavskih sindikatov v Krminu blizu Gorice. V teku tega napada v katerem so razbili prostore so tudi ranili dva antifašista, katera sta poskušala preprečiti napad banditov. Po izvršenem napadu so ti banditi pod varstvom policije zapustili Krmin in so dne 12. aprila prišli v podvzetje "Solvej" v Tržič z namenom, da vzamejo petokrako zvezdo raz stavbe. Slična skupina fašistov je dne 11. aprila poskušala vdreti v Partizanski dom v Tržiču, kateri je središče vseh antifašističnih organizacij. Ker jim napad ni uspel, so fašisti polili z bencinom kasarno, katera se je nahajala v bližini ter je zažgali. Policija ni v niti enem dogodku intervenirala.

Neofašistični elementi v Trstu so dne 17. aprila tudi napadli pekarno Slovenca, Antona Zrvca v Via Faveti št. 10. Eksplozija je naredila preko 100.000 dinarjev škode.

Pričakujoči končnega definitivnega priključenja F.L.R. Jugoslaviji so prebivalci onih delov Julijske Krajine, kateri bodo po mirovni pogodbi pripadali Jugoslaviji, naslovili pismo maršalu Titu v katerem mu obljubljajo da bodo v F.L.R. Jugoslaviji izpolnili vse obveze katere se jim bodo postavile.

Proračun L. R. Slovenije

Ljubljana 15. aprila (Tanjug) — Na seji narodne skupščine LR Slovenije dne 15. aprila je bil na razpravi deželni proračun o katerem je dal svoje poročilo finančni minister Slovenije Zoran Polič.

Budžet je uravnovešen z svoto 3,223, 883.000 din. z isto svoto dohodkov in izdatkov. Ta proračun predstavlja budžet vse proizvodnje, investiranje vključujoč izdatke za finaciranje gospodarstva in obnove. Več kot 881 miljonov dinarjev je oddeljenih za financiranje gospodarstva in druge investicije. Od te svote bo porabljenega 643 miljonov dinarjev za industrijo in rudarstvo. Za obnovo je odeljeno 307 miljonov dinarjev, za uk in strokovno izobrazbo kadrov, prosvete, kulture in šole 411,682.-000 dinarjev. 392,600.000 dinarjev je odločenih za socijalno pomoč in narodno zdravje.

KOROŠKA POD PETO REAKCIJE

Okupacijske oblasti na Koroškem so prepovedale koroškim Slovencem vsako zborovanje, vse manifestacijske mitinge. Prepovedale so celo pošiljanje resolucij na Svet Zunanjih Ministrov v Moskvo. Dovedli so nove čete in aretacije se nadaljujejo.

Celovec: — Zavezniške okupacijske oblasti v Avstriji so na vse mogoče načine preprečevale svobodno izražanje in samoodločitev prebivalstva Koroške Slovenije. Med tem ko se je v Moskvi odločala usoda Koroške Slovenije so organi okupacijske oblasti v Avstriji vršili strašni teror nad Koroškimi Slovenci, da ne bi izrekli svoje svobodne volje za priključenje k Jugoslaviji, za katero so se oni borili v času proti-fašistične vojne.

Napram pisanju avstrijskega časopisa "Volkzeitung" — glasila avstrijske narodne stranke v Celovcu — je poveljnik angleških okupacijskih oblasti za Koroško, polkovnik Simpson izjavil na sestanku s predstavniki koroških političnih strank in Osvobodilne Fronte, kateri se je vršil v aprilu t.l., da on smatra izobešanje jugoslovanskih zastav za "kršenje zakona". On je potem tudi izjavil: **"da bodo vsi oni kateri drže govore in v katerih pozivajo v akcijo v zvezi z avstrijskimi mejami — kaznovani po vojnem sodišču." Polkovnik Simpson je istotako prepovedal nositi slovenske in jugoslovanske zastave ob priliki pogreba posmrtnih ostankov** slovenskih partizanov v Kotmara Vas-i.

Celovec: — Pred britanskim vojnim sodiščem se je dne 3. aprila vršila sodba proti organizacijskemu tajniku Okrajnega odbora Osvobodilne Fronte, Borovlje — Janku Mak. On je obtožen ker kakor tajnik Okrajnega Odbora Osvobodilne Fronte ni prepovedal nošenja zastave in transparentov na prireditvi Osvobodilne Fronte v Borovljah dne 9. marca t.l. Janko Mak je zadržan v zaporu in obsodba še ni izrečena.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Avstrijsko vprašanje

Zasedanje Konference zunanjih ministrov v Moskvi je minilo. Zunanji ministri štirih velikih so rešili več važnih vprašanj, kakor je soditi po izjavah raznih ministrov, kot naprimer Bevina in Marshalla-a. Tudi reakcionarno časopisje je nekam skrivnostno utihnilo, katero je še pred konferenco in celi čas konference napovedavalo, da se na konferenci ne bo doseglo prav nič. Če bi se naprimer na tej konferenci ne doseglo nič drugega, kakor trdnejša enotnost med štirimi velikimi silami, je to velika pridobitev za nadaljno prijateljsko razvijanje in utrjevanje miru med narodi sveta in velika zaušnica vojnim hujskačem, kateri bi že najrajši jutri rabili atomsko bombo. Na njihovo veliko žalost in razočaranje sta namesto tega izjavila Bevin in Marshall, da je enotnost močnejša, kot je bila kdaj poprej. In ta dva visoka diplomata menda ne lažeta.

Resnica je seveda, da se konferenca ni končala z rešenjem vseh problemov, kateri so bili na dnevnem redu na zasedanju v Moskvi. Med temi nerešenimi stvarmi nas Slovence najbolj zanima Avstrijsko vprašanje. Dasiravno so vsa vprašanja vezana eno z drugim, kakor je rekel maršal Tito v svojem intervju z dopisnikom "News Chronicle", vendar je to nam najbližje, ker je tukaj vprašanje svobode okrog 120.000 naših bratov in sester, ki so še vedno pod peto tujega terorja na Koroškem.

Zunanji ministri v Moskvi so uravnali več vprašanj kar se tiče Avstrije. Ali večji problemi kot naprimer; krivda Avstrije za udeležbo v vojni, odstopitev Slovenskega ozemlja in plačevanja vojne odškodnine, so ostali začasno nerešeni. To vprašanje so zunanji ministri prvič načeli 16. aprila in se hitro sporazumeli in potrdili točke na katerih so se namestniki zunanjim ministrov sporazumeli v Londonu. Sporazumeli so se tudi na več drugih točak, ali do zastoja je prišlo — radi odgovornosti Avstrije za vdeležbo v vojni.

Ideja za neodgovornost Avstrije za njeno udeležbo v vojni se je pojavila na konferenci namestnikov zunanjih ministrov v Londonu in zopet na seji zunanjih ministrov v Moskvi, kar je Sovjetska zveza razblinila v nič. Sovjetska zveza je pokazala na dejstva, da je Avstrija oskrbovala Hitlerjevo Nemčijo z 35 divizijami in da so bile te čete zveste Berlinu celo še potem, ko je Italija zapustila osišče in ko sta propadla fašistična režima v Rumuniji in Bolgariji. Več Avstrijcev je bilo tudi na visokih položajih vojaškega nazijskega poveljstva. Nemške oborožene čete v južno-vzhodni Evropi so bile pod poveljstvom avstrijskega generala Lohr-a in je bila Avstrija, ki je odpeljala iz Jugoslavije za $180,000.000 vrednosti blaga, kar je izjavil zunanji minister Jugoslavije — Stanoje Šimič. Povrhu tega je V. M. Molotov spomnil zunanje ministre tudi na sklep oktobrske konference v Moskvi leta 1943., kjer je bilo po zunanjih ministrih potrjeno; **"da Avstrija znaša odgovornost katere se ne more nikakor izogniti za udeležbo v vojni na strani Hitlerja."**

Sporazum se ni dosegel o razmejitvi med Jugoslavijo in Avstrijo in o vprašanju razseljenih oseb (Displaced persons). Teh je mnogo v Avstriji in se v britanski coni nahajajo v vojaških in pol vojaških formacijah. Več teh še vedno prihaja in jim avstrijske oblasti nudijo možnost, da si pridobe avstrijsko državljanstvo. Med njimi se nahajajo zločinci, ki še danes terorizirajo Slovence na Koroškem.

Sovjetska vlada smatra to za nevarni položaj, ki ogroža svetovni mir in zahteva, da se ti ljudje povlečejo, kakor hitro je mogoče in da se vojaške in pol vojaške skupine razpuste. Dalje je tudi Sovjetska zveza odločno podpirala upravičene zahteve Jugoslavije, da se Slovenska Koroška priključi L. R. Sloveniji oziroma Jugoslaviji in s tem poravna stoletne krivice, ki so se godile Koroškim Slovencem pod nemškim terorjem.

Nerešeno je tudi vprašanje nemške lastnine v Avstriji. Na konferenci v Potsdamu se je odobrilo, da se naj nemška posest v vzhodnji Avstriji rabi kot vojna odškodnina za Sovjetsko Zvezo. Sovjetska zveza ima torej po pogodbi pravico na kapital importiran iz Nemčije in investiran po Nemcih na avstrijski zemlji.

Lansko leto v juniju mesecu je pa avstrijska vlada predložila zakonski predlog s katerim naj bi se podržavila številna podvzetja, katera vključujejo tudi največja nemška podvzetja. Predlog ni postal zakon, ker je to preprečila Sovjetska zveza s svojim protestom in ga zavezniška komisija ni potrdila.

Na konferenci ni bilo ravno vzakonjeno, da bi Sovjetska zveza ne imela pravice na nemška podvzetja v Avstriji, vendar je bilo pa postavljenih toliko rezervacij, da je očiten dokaz preprečavanja, da bi Jugoslavija in Sovjetska zveza dobile upravičeno vojno odškodnino. V. M. Molotov je podčrtal ta problem na konferenci zunanjih ministrov nekako takole: "Vedno kadar pride na dnevni red vprašanje reparacij za Sovjetsko zvezo, je nekaj narobe. Nasprotuje se proti reparacijam od tekoče nemške produkcije, sporazum dosežen za reparacije iz zahodnih con Nemčije se ne izpolnjuje in sedaj — je rekel Molotov — se nasprotuje reparacijam iz Avstrije, četudi jih sporazum pisan v Potsdamu odobrava."

Na to preprečevanje odškodnine uplivajo razni inozemski krogi, ki so bili in so še v zvezi z nemško in avstrijsko industrijo. Velike korporacije v Angliji in Združenih državah si prizadevajo, da zavzamejo svoje predvojne položaje in da bi še nadalje nadzorovale glavno industrijo v Nemčiji in Avstriji.

STORJENA VOJNA ŠKODA SE MORA PLAČATI

GLAS SOVJETSKEGA LJUDSTVA

Piše: G. Hanna

Moskva, (WNS) — Dopisnik WNS, je imel intervju z mnogimi državljani Sovjetske zveze, da ugotovi do katere mere podpira Sovjetsko ljudstvo zahteve V. M. Molotova za odplačevanje vojne škode, katero so nazijci prizadejali Sovjetski Zvezi. Med temi — pravi dopisnik — ni našel niti enega, ki misli, da bi Sovjetska zveza oprostila odškodnino v blagu in denarju za škodo, ki jo je trpela v vojni. Vsi z katerimi je govoril ali jim poslal vprašalno tiskovino v razne oddalnejše kraje Sovjetske Zveze so odgovorili, da so Molotove **zahteve skromne in zelo pravične.**

Naj bo tukaj navedenih nekaj odgovorov teh, kateri so bili vprašani. Začnimo z Ukrajino, deželo katera je strašno trpela vsled fašistične okupacije. — Mihajl Tiurko je delal v isti tovarni v Kijevu svojih štirideset let. Pred vojno je bila tovarna popolnoma dovršena. Imela je svojo zdravniško oskrbo, klub, jedilne sobe in sanatorije. "Cenil sem jo kot svoj dom" — je rekel Mihajl Tiurko. "Živel sem s svojo družino v mali udobni in čedni hišici pri kateri smo imeli vrt, sadovnjak, in njivo za zelenjavo. Imeli smo vse udobnosti, življenje je bilo lepo. Otroci so hodili v šolo in potem ven v prosto naravo. Prišli so Nemci. Odpeljali so vso opremo iz tovarne, razstrelili naše glavne zgradbe v tovarni in v splošnem so naredili škode za okrog 76 miljonov rubljev. Mene so odpeljali na prisilno delo v Nemčijo, kjer sem spoznal polni pomen suženjskega dela.

Ko sem se povrnil v Kijev nisem našel drugega, kakor kup pepela, kjer je stala moja hišica. Moj starejši sin je odklonil delati za Nemce in so ga zato obesili. Povrhu vsega tega kar sem trpel sem moral živeti v podzemski jami. **One kateri so provzročili to trpljenje meni in miljone drugim, se mora prisiliti, da bodo plačali za to."**

Dalje je tukaj, kaj reče ženavoznica ulične železnice iz Leningrada o reparacijah. Ona je vozila ulično železnico v času fašističnega obleganja, ko so Nemci obstreljevali postaje in shrambe za vozove. Proti koncu obleganja je ostalo v Leningradu samo 300 voz ulične železnice.

"Vsako jutro ko vozim moj voz tesno nagnečen z delavci, ki gredo na jutranje delo me boli srce radi njih, ker za nekatere od teh se je najtežje peljati na delo v tako nabitih vozovih. **Mi, Leningrajski ljudje, vemo kdo je temu kriv.** Pred vojno se je smatralo leningrajsko poulično železniško omrežje najbolje v Sovjetski zvezi, ker je imelo zvezo iz sredine mesta v predmestja. In je ravno vnanje omrežje trpelo največ od nemškega obleganja. Shrambe za vozove so bile vse bombardirane in ena od teh Kotlyjakova shramba še danes ni odprta.

Leningrajčanje so podvzeli krasne napore v letu 1944 in 1945. Vsaka tovarna je poslala delavce in materijal za popravilo vozov in ob koncu 1946 smo imeli 911 voz v prometu na leningrajskih ulicah. To je stalo mnogo denarja. Ožgani vozovi so se morali popraviti kot novi, brez pomoči izkušenih delavcev. Ravnatelji tovaren so si pulili lase iz glave radi visokih stroškov vsakega voza, ki je šel na ulice. Ampak, Leningrad jih je moral imeti.

"Danes je v Leningradu 1.300 voz električne poulične železnice, a je še daleč od predvojnega števila. Tega števila ne bomo dosegli pred koncem petletnega načrta. Država pa nima za obnoviti samo Leningrada, ampak vso Ukrajino in Belorusijo in druge dele Sovjetske zveze, ki so jih nacisti razdejali. Delo se zadržuje samo vsled pomanjkanja denarja in materijala. **Čemu ne bi morali biti oni ki so to barbarsko razdejanje provzročili prisiljeni da plačajo za to?"**

Nekoliko besed veterana iz Moskve: Mihajl Naidonov je sedaj v četrtem letu na univerzi v Moskvi. V začetku vojne je bil oslepil na Brijanski fronti. On bo povedal njegove težkoče in čemu država potrebuje upravičeno odškodnino:

"Jaz sem popolnoma odvisen od države. Zelo je težavno za slepega človeka doseči vseučeliško izobrazbo. On mora imeti tajnika, da mu bere vse znake, katere on rabi. Nimam svojega denarja in vendar imam posebnega človeka, kateri mi bere, ki je plačan od države. On je že pri meni štiri leta. Tukaj je več sto slepih študentov na Moskovski univerzi, ki študirajo kot jaz, kar skupaj z ogromnim številom drugih pohabljencev vsled vojne, nalaga državi ogromne stroške.

Škoda prizadejana naši državi je neprecenljiva. Naj se vzame za zgled Donec Bazen. Nemci so poplavili rudnike in mi smo morali izčrpati 700 miljonov kubičnih metrov vode, predno se je začelo s popravili rudnikov. To je samo eden primer od tisočev trgov in vasi, tovarn, rudnikov, kmetij itd. Celo če to ni bilo popolnoma uničeno, škoda je vkljub temu strašna. Vzdrževanje nesposobnih vojnih veteranov nalaga državi tisoče miljonov rubljev stroškov na leto. **Nemci so provzročili vse to in oni morajo za vse to plačati."**

Pavel Gonin je v Moskovski prodajalni pomočnik, kateri je delal v tej prodajalni okrog trideset let. On je rekel, da je bila prodajalna pred vojno dobro založena in da so vsako leto razširili in dopolnjevali zaloge z več in boljšim blagom za prodajo. Potem je moral v armado in pravi:

"Bil sem pet let v armadi. Sedaj sem prišel nazaj v to prodajalno in sem tukaj že eno leto. Še vedno primanjkuje mnogih stvari na naši prodajni listi: ni nikakega finega platna, katerega smo dobivali iz Kalinina, tkalnice so bile požgane po fašistih, ni nikake kontenine iz Smolenska, ker je bila skoro cela pokrajina razdejana od nacistov, ni nikake stvari, katere smo dobivali iz okolice Minska. Vitebska in drugih Beloruskih krajev. Tako bi mogel naštevati dolgo časa. Kamorkoli je sovražnik dosegel v Sovjetski zvezi — so bile tovarne uničene in blago izropano. To je vzrok, da nima Sovjetsko ljudstvo v dovoljni meri domačih potrebščin, materijala za obleko, za obuvala, pohištva in drugega potrošnega blaga. **Mi moramo Nemce prisiliti, da vse to nadomestijo."**

Junaški Stalingrad govori v osebi glavnega mestnega arhitekta Vasilija Simbirtseva. V telefonskem pogovoru je naštel listo škode provzročene enemu največjemu središču industrije v Sovjetski zvezi, mestu ki se rasteza okrog 50 km. na desnem bregu reke Volge. Vsemu svetu je znano, seveda, da ni takorekoč prav nič ostalo od Stalingrada ko je bila bitka končana. Ni torej čudno, da je Simbirtsev rekel:

"Ogromna svota denarja je potrebna, da se obnovi naše mesto. Potrebujemo deset tisoč delavcev, miljone ton stavbenega materijala, tisoče strojev in kamionov. **Nemčija se mora prisiliti, da vse to plača. Mi nismo vabili Nemcev, da naj pridejo do Volge — oni so nas napadli. Sedaj se mora prisiliti Nemce, da odgovarjajo v polni meri za zločine, katere so**

(Dalje na 4 str.)

ZAKAJ JUGOSLAVIJA ZAHTEVA KOROŠKO

Slika kaže Sadovnikovo, po domače Peršmanovo mater iz Podpece pri železni Kapli, ki je bila od nemških fašističnih banditov ubita skupaj z 11 osebami, med njimi njeni trije sinovi in hčerka, katerih trupeljca se nekoliko vidijo v gornjem desnem kotu slike. Lepa Peršmanova domačija je bila popolnoma požgana in mati na pragu svoje požgane hiše še mrtva objema svojega najmlajšega sinčka, ki je komaj vedel, da je Slovenec, ker to je bila ona stvar, ki ni ugajala nemškim fašistom. Da se zločini nad Koroškimi Slovenci kakršnega vidite na sliki in še mnogo drugih ne bodo nikdar več ponovili, zahteva Jugoslavija, da se Slovenska Koroška priključi k L. R. Sloveniji oziroma k Jugoslaviji. Proti tej zahtevi so le oni, kateri se ne razlikujejo od nemških fašističnih banditov — kateri so ta zločin izvršili 24. aprila 1945.

Iz urada Sveta Kanadskih Južnih Slovanov

VAŽNO ZA POVRATNIKE V ZVEZI Z ODPREMO PRTLJAGE

Obveščeni smo, da bo prišel parnik "S. S. Radnik" v Montreal 17. maja. To pomeni, da se bo začelo vkrcavanje potnikov okrog 20. maja ali v teku tedna izmed 17. in 20. maja. Da bi se pa izognili vsem posameznim težkočam radi stanovanja v Montrealu naj povratniki počakajo, **dokler jim naknadno ne javimo točen dan.** Za sedaj pa želimo reči nekoliko besed, kar je potrebno v zvezi z odpremo prtljage povratnikov.

1. Povratniki morejo takoj začeti z odpošiljanjem svoje prtljage oziroma tovora.

2. Vsaki komad je potrebno nasloviti, kakor je bilo že prej v navodilih povedano t.j.

For Export to
Rijeka — Jugoslavija
S. S. Radnik
c/o Furness, Withy and Co.
Montreal, Que.

Pri tem je važno opomniti sledeče: Vsak komad mora biti označen **"For Export to"** nad naslovom v Montrealu. To je važno zato, da se ve, da je tovor namenjen za izvoz in tako ni podvržen pregledu od strani kanadskih oblasti.

V gornjem levem kotu naj vsakdo napiše svoje ime in mesto kjer je povratnik prej stanoval, dočim na gornjem desnem kotu se naj numerira s tekočo številko. Vsako naslovljanje je po mogočnosti potrebno napisati z oljnato barvo, da se ne bi vsled vlage naslov izbrisal.

Ako je nekateri komad težji od 5000 funtov je potrebno pri železniški kompaniji C. N. R. zaprositi posebno dovoljenje.

Svetujemo, da se naj povratniki potrudijo poslati svojo prtljago skupno v enem vagonu, ker je to cenejše in hitreje pride na mesto, kamor je poslano. Da bi se prtljaga mogla poslati skupno je potrebno iti do lokalnega C. N. R. agenta za tovor (C. N. R. Freight agent). Oni bodo o tem obveščeni in bodo šli zaupnikom na roko.

Kakšen je odnos oblasti FLR Jugoslavije do beguncev in razseljenih oseb

V Nemčiji, Avstriji, Italiji in v drugih državah se številni begunci in razseljene osebe iz Jugoslavije obračajo na organe UNRRE z vprašanji in prošnjami v zvezi z vrnitvijo v domovino. Zaradi tega se je misija UNRRE v Jugoslaviji obrnila na Oddelek za repatriacijo Komiteta za socijalno skrbstvo pri Predsedstvu vlade Federativne ljudske republike Jugoslavije s sledečimi vprašanji:

1. Kakšen je odnos oblasti Federativne ljudske republike Jugoslavije do usode beguncev iz Jugoslavije?

2. Kdo ima po obstoječih jugoslovanskih zak. predpisih pravico na repatriacijo?

3. Kako ravnajo jugoslovanske oblasti z repatriranci?

Na vprašanje je dal Komitet za socialno skrbstvo naslednje odgovore:

I. Pristojni činitelji FLRJ so s svojo dosedanjo politiko kaznovanja kvizlingov, kolaboracionistov in vojnih zločincev jasno naglasili načelo, da je treba z zločinskim vodstvom ki je organiziralo in vodilo boj proti narodno osvobodilnemu gibanju na strani okupatorja, povsem drugače ravnati kakor z zapeljanimi, pa tudi z nasilno mobiliziranimi pripadniki jugoslovanskih narodov, ki jih je to vodstvo zapeljalo in nasilno vključilo v svoje vrste. Po tem načelu so odgovorne oblasti FLRJ izdale široko amnestijo, ki je zajela pripadnike vseh oboroženih formacij v službi okupatorja, razen vidnejših ideoloških pobudnikov, organizatorjev in voditeljev. Na ta način so oblasti FLRJ omogočile tem pripadnikom, da se neovirano vključijo v normalno življenje naše ljudske skupnosti.

Enako stališče zavzemajo oblasti FLRJ tudi nasproti tistim, ki so pobegnili iz domovine.

Upoštevajoč ta pravična načela in vedno večje moralno propadanje beguncev, ki ima vzrok v posebnih razmerah življenja v emigraciji, hkrati pa v želji, da ne bi tudi nje doletela usoda ruskih belogardistov in podobnih emigrantov, **odgovorne oblasti FLRJ seveda niso ravnodušne do usode beguncev, ampak si prizadevajo, da bi se zapeljani jugoslovanski emigranti čim prej vrnili v domovino k svojemu narodu in k svoji družini.**

KDO IMA PRAVICO DO REPATRIACIJE?

II. Z ozirom na gori obrazloženo stališče do vprašanja beguncev so naše državne oblasti mnenja, da ima načelno vsak naš državljan pravico do povratka v domovino.

Navajamo najvažnejše skupine Jugoslovanov — razseljenih oseb, ki imajo pravico do repatriacije:

a) Vsi bivši vojni ujetniki, borci, podoficirji in oficirji bivše jugoslov. vojske.

Oficirji, podoficirji, vojni ujetniki bivše jugoslovanske vojske, kakor tudi pripadniki kvizlinških formacij in podobnih političnih organizacij, ki ostanejo v deželi, kjer je repatriacija uradno že prenehala poslovati, izgube v zakonitem roku dveh mesecev državljanstvo, če se ugotovi, da so podani tudi drugi pogoji iz člena 3. zakona o izgubi državljanstva z dne 23. okt 1946.

Če so obstojale objektivne zapreke — bolezni, oddaljenost od zbiralnih taborišč, naših diplomatskih in vojnih predstavništev in podobni razlogi, zaradi katerih se omenjene osebe niso mogle v določenem roku izjaviti za vrnitev v domovino — določa zakon povsem jasno, da te osebe ne izgubijo državljanstva.

Ta zakon se ne uporablja pri tistih jugoslovanskih državljanih, ki žive v deželah, v katerih ni bilo objavljeno, da je repatriacija končana. Torej njihovo državljanstvo sploh ni sporno.

Sovražna propaganda je namenoma napačno tolmačila navedene predpise, da bi prepričala naše državljane, da so izgubili vse možnosti povratka v domovino. Iz gori obrazloženega tolmačenja pa je razvidna vsa neresničnost te propagande.

Celo tisti, ki so že izgubili državljanstvo, pa so pozneje uvideli svojo napako, se lahko vrnejo v domovino. Dovoljenje za repatriacijo se bo v takih primerih izdajalo za vsak slučaj posebej (individualno) na podlagi vloženih prošenj.

b) Vsi interniranci, deportiranci, prisilno in prostovoljno odpeljani na delo.

c) Vse osebe, ki so pri umiku okupatorja nasilno ali pod vplivom propagande zapustile domovino.

d) Pripadniki četniških in nedičevskih enot, slovenskega in hrvatskega domobranstva, muslimanske milice, šiptarskih in vseh ostalih oboroženih formacij v službi okupatorja, kakor tudi osebe, ki so pripadale ustrezajočim političnim organizacijam ali ustrezajočemu upravnemu ali sodnemu aparatu. Dalje pripadniki ustaške vojske, ljotičevskih oboroženih oddelkov in pripadniki ruskega prostovoljnega korpusa, ki so bili mobilizirani po 1. januarju 1942.

e) Osebe jugoslovanske narodnosti, ki so se med okupacijo uklonile nasilju ali propagandi in postale člani "Kulturbunda". Dovoljenje za repatriacijo se bo v takih primerih podeljevalo individualno na podlagi vloženih prošenj.

f) Otroci — jugoslovanski državljani izpod 14 let ne glede na nacionalno pripadnost.

g) Žene — tuje državljanke, ki so poročene z našimi državljani, v kolikor dokažejo pred našim predstavnikom v inozemstvu, da niso bile članice fašističnih organizacij.

h) Pravico do repatriacije imajo tudi vsi naši državljani nemške narodnosti, ki so odšli v inozemstvo pred vojno in ki so med vojno z delom dokazali, da so pristaši narodnosvobodilnega gibanja. Dovoljenje za repatriacijo se bo v takih primerih podeljevalo individualno na podlagi vloženih prošenj.

KAKO RAVNAJO Z REPATRIIRANCI?

III. Zločinska propaganda emigrantskega vodstva se z vsemi silami bori proti repatriacije, čeprav se lahko neovirano vrnejo v domovino vsi tisti, ki so bili nasilno odpeljani. **O tem pričajo tisoči in tisoči emigrantov, ki se vsak mesec vračajo domov, kjer z njimi ravnajo kot s polnopravnimi državljani; o tem priča končno tudi dejstvo, da jih je od vseh, ki so bili doslej repatriirani, prišlo pred sodišče samo 0,4 odstotka, to se pravi samo tisti, ki so počenjali zločinstva.** Pred sodiščem so bili obtoženi po zakonu o kaznivih dejanjih proti ljudstvu in državi.

Sovražna propaganda tudi širi vesti, da se emigranti, ki se vračajo v domovino, sodno preganjajo zato, ker se poldrugo leto po končani vojni niso vrnili domov. Naravno je, da je to najpodlejša laž, ki ima namen ovirati repatriacijo. **Treba je poudariti, da zaradi tega ni bil nihče obsojen in tudi v bodoče ne bo za to odgovarjal.**

Ravnanje z repatriiranci v domovini je naslednje:

Vsak državljan, ki se repatriira, ima pravico do brezplačnega prevoza in potrebne hrane vse do rojstnega kraja ali do kraja, kamor se je odločil naseliti. Po prihodu v domovino ostane repatriiranec 2—3 dni v obmejnem zbirališču zaradi nujnega zdravstvenega pregleda in osebne registracije. **Po sporazumu z UNRRI-no misijo prejme vsak repatriiranec iz Avstrije po prihodu v domovino za 69 dni hrane.** Po zdravniškem pregledu in osebni registraciji se odpelje na državne stroške v kraj, **kjer želi živeti. Repatriiranci imajo pravico prinesti s seboj neomejeno množino stvari in blaga za osebno uporabo in za potrebe svoje družine. Lahko prinesejo s seboj tudi valuto,** ki jo morajo pri prihodu prijaviti, kar pa ni noben izjemen ukrep proti repatriirancem, ampak vsakega, ki pride v našo državo.

Takoj po prihodu v našo državo je repatriiranec v vseh svojih pravicah in dolžnostih izenačen z ostalimi državljani FLRJ.

Dunaj: — Na zasedanju Koroškega deželnega zbora v zvezi s stanjem šol na Koroškem je poslanec Kasijanko izjavil, da je večina od odpuščenih učiteljev — 1148 od njih — nameščenih v drugih oblasteh.

Kasijanko je tudi pobijal trditev predsednika avstrijske vlade, da bi bilo pomanjkanje slovenskih učnih knjig vsled premalo razpoložljivih tiskaren. "Ako obstoja mogočnost, da državne tiskarne — je rekel Kasijanko — tiskajo šovinistične brošure gospoda Šumia, ki so naperjene proti Jugoslaviji, smatram da se more v istih tiskarnah tiskati slovenske učne knjige."

Zapisnik Izvršnega Odbora V. P. Z. Bled

Otvoritev seje ob 9:30 dopoldne, v navzočnosti 8 Odbornikov. Predsednik odsoten, nakar zavzame mesto predsednika, podpredsednik. Čitanje zapisnika, redne seje od 13 Januarja. Zapisnik sprejet z malo opazko da se popravi pomota črkostavca. Pravilno bi se moralo glasiti odseki prejeli bolniške podpore. $8.519.17 in ne $8.519.11.

TAJNIŠKO POROČILO

Zveza V.P.Z. Bled šteje 31. Marca 513 odraslega članstva in 260. mladinskih članov, skupaj 773.

Za časa kampanje pristopilo 41 odraslih članov in 13 mladinskih članov.

Odstopili člani prvo četrt-letje

Odsek št. 7. Frank Cimprich
" št 7. Anton Cimprich
" št 7. Tilka Cimprich
Odsek št 10, Zupan Ciril
" št 10 Hočevar Frančiška
Odsek št 11. Križe John
Odsek št 13. Jankovič George
"št 13. Grenko Tony
Odsek št 4. Črtan Pezdirc John

Posmrtnina za pok. J. Kambič bila izplačana $202.00 z obrestmi na Public Trustee v Toronto.

FINANČNO POROČILO BLAGAJNIKA IN TAJNIKA BANČNA BILANCA JAN. 1. 1947, $13.371.62

Dohodki za jan. članarina	$1.132.69
Obresti	60.00
razno	.06
Skupaj	$1.192.75
Za februar članarina	$1.185.59
Za marec članarina	$1.239.77
Skupni dohodki za 3 mesece	**$3.618.11**
Izdatki za januar	
Bolniška podpora	$998.75
Upravni stroški	**$159.77**
Skupaj	**$1.158.52**
Za februar podpora	$346.75
Upravni stroški	52.88
Skupaj	$399.63
Za marc podpora	$629.25
Upravni stroški	$53.83
Pogrebni stroški	$202.00
Skupaj	$885.14
Skupni izdatki za tri mesece	$2.443.29
Balanca 31 marca	$14.546.44
V vojnih Bondih	$6.000.00
Skupno premoženje	$20.546.44
Prebitek za tri mesece	$1.174.82

Po poročilu blagajnika naloženo na Banki na hranilni vlogi $10.245-20 na tekoči račun $4.367.74 Ker pa niso čeki za svoto $55.50 še izmenjeni se omenjena svota odbije.

ODSEKI PLAČALI ČLANARINE ZA TRI MESECE, MLADINA UKLJUČENA

Odsek št 1.	$487.30
" št 2.	316.04
" št 3.	626.98
" št 4.	205.96
" št 5.	184.00
" št 6.	101.00
" št 7.	211.00
" št 8.	52.50
" št 9.	185.40
" št 10.	113.50
" št 11.	202.38
" št 12.	379.70
" št 13.	141.64
" št 14.	265.90
" št 15.	84.75
Skupaj	$3.558.05

ODSEKI PREJELI BOLNIŠKE PODPORE IN POSMRTNINE

Odsek št 1.	$256.25
" št 2.	115.00
" št 3.	173.00
" št 4.	216.00
" št 5.	189.00
" št 6.	350.00
" št 7.	294.00
" št 8.	—
" št 9.	32.00
" št 10.	90.00
" št 11.	131.00
" št 12.	63.00
" št 13.	125.25
" št 14.	66.25
" št 15.	76.00
Skupaj	$1.974.75

Bolniške podpore in pogrebnih stroškov $202.00. Skupna svota $2.176.75.

Poročilo Nadzornega odbora, poroča da so knjige pregledane pri tajniku in blagajniku ter pronajdene v redu kar se tiče odraslega članstva, kar se tiče mladinske knjige, pa sploh ni bilo mogoče ker je pomankljiva in ni v redu, za leto 1944 in 1945, za kar tudi knjige preglednik Zavarovalnega urada iz Toronte ni podpisal ter priložil nanjo list da je zelo v slabem stanju in da jo ne more potrditi. Na predlog M. Otoničar podpira A. Hočevar da Mladinski vodja v prisotnosti Nadzornega odbora urede mladinsko knjigo za 1944 in 1945, ni prišlo do sporazuma radi krivde mladinskega vodje.

Poročilo bolniškega nadzornika se strinja z tajnikom glede izplačane bolniške podpore.

Odobrenje bolniške podpore, poročilo odseka št. 11. da si je član zlomil roko ter se pozno javil odsekovem tajniku da je bolan, je Glavni Odbor prišel do zaključka da se mu podpora izplača.

Na protest Odseka št 12. radi vsote $50.00 katera se je dala listu Edinost, v kampanji za tiskovni sklad, odgovor je da naj se list Edinost upošteva kod uradno Društveno glasilo. Kot tak je upravičen za podporo od naše Zveze iz razloga ker Zveza ne plačuje svojih poročil in za priobčevanje zapisnikov in oglasov.

Na vprašanje Odseka št 14. kdaj je imela Zveza V.P.Z. Bled zastopnika v kampanji za x-ray aparat pojasnilo Vzajemna Podporna Zveza Bled izjavlja, da ni imela uradnega zastopnika v imenovanem pokretu, kar je razvidno iz vseh zapisnikov, to je bilo pomotoma poročano od poročevalca.

SPREJEMANJE NOVIH ČLANOV PRISTOPLIH V KAMPANJI

Odsek št 1. Fr Pauček (mlajši), J.Štefanič, J. Levstik (mlajši).

Odsek št 3. Zakrajšek Karol, Pašič Anton, Poje Anton, Vesel Alojzija, Vintar John, Smrke Milan, Rački Jožef.

Odsek št 4. Strah Ludvik, Krajc John, Tomše Tony.

Odsek št 7. Subat Dragica.

Odsek št 12. Kolenc Mary, Krajc Josip, Hočevar John, Peček Mary, Seršen Lily, Stark Ivana, Knafelc Izidor (mlajši).

Odsek št 13, Kralj Mary, Bartol John, Bartol Ana, Kobetič Louis, Kobetič Mary, Ogulin Mary, Rom Frank, Rom Mary, Brajer Louis, Brajer Ignac, Brajer Josephina, Rudnički John, Brkopec Alojzija, Zalta Henry, Radmelič Darko, Bartol John (mlajši), Koce Marcus, Božič Ana, Žagar Ana.

Predloga J. Kužnik da se da primerna nagrada članu kateri je dobil največ članov za časa kampanje, podpira J. Piškur. Zaključi se, da se da nagrada v vrednosti $10.00 S. Fugina odsek št 13. kateri je dobil 17 članov v kampanji.

Določi se da se nabavi večje število službenega papirja in zalepk z službenim naslovom za vse odseke.

Naroči se dobaviteljem da nabavi novo knjigo za blagajnika. Tajnik ponovno izjavi da se uredijo mladinske knjige kdor jih je imel 1944 in 1945, da ne bo nesporazuma med odseki in glavnim uradom, ako neče Mladinski vodja naj se ga izključi iz odbora.

Zaključek seje ob 12:30. Prihodnja seja bo dne 13. julija.

Zapisnikar J. Piškur.

TIMMINS, ONT.

Seja Lokalnega Sveta Kanadskih Južnih Slovanov se bo vršila **v nedeljo dne 4. maja ob 6.30 zvečer na 112 Balsam St. N.**

Na sejo se vabi vse člane in nečlane, kakor tudi vse člane grupe povratnikov v staro domovino.

Tajnica.

Montreal, Que.

Svet Kanadskih Južnih Slovanov v Montrealu bo priredil poslovilni večer onim kateri se vračajo s prvo skupino na parniku "Radnik" v domovino, kateri se bo vršil **v soboto dne 3. maja na St. Lawrence 3447.**

Vabimo vse naše izseljence, da se udeleže tega poslovilnega večera ki je namenjen našim tovarišem, ki so med nami delali aktivno in požrtvovalno dolgo vrsto let, da jim damo temu primerno odhodnico. Na prireditvi bodo zastopani delegati od vseh organizacij, kateri bodo istotako voščili povratnikom srečen pot v domovino.

Za odbor Olga Jocič.

Jugoslavija skrbi za zdrav in trden rod

PISMO IZ DOMOVINE

Priobčujemo pismo, ki ga je dobila Marjeta Hren iz Chisholma U.S.A. od svoje nečakinje Pavle Zbačnik iz Travnika pri Loškem potoku. Pismo se glasi:

Draga teta in svak!

Čeravno sem vam pred kratkim pisala, se vam zopet oglašam in vam sporočam, da smo dobili pakete. Dolgo so hodili pa nič zato samo da se niso izgubili. S temi paketi ste nas res vse obdarili. Hranili bomo nekaj tudi za Rudolfo in Jožico bodeta prišli za Veliko noč domov. Jožica je bila namreč že štiri mesece v Mladinskem okrevališču v Kranju, ker je bila bolj slabotna. Saj ni čuda za take male otroke, ker smo bili v tej vojni tako slabo hranjeni, so skoraj sam krompir neslan jedli, in vsled tega zelo zaostali, ker otroci niso tako odporni kot odrasli.

Sedaj pa naše oblasti skrbijo za vse, tudi za to, da bodo vzgojili zdrav in trden rod. Kakor pišete se pri vas v Ameriki kleveče našo državo in da se govori o nekih kotlih, kar pa pri nas v Jugoslaviji ni res. Teta, ne smete verjeti, kar vam drugi govorijo. Verjemite le to, kar vam mi pišemo in ni treba nasedati razni lažnjivi propagandi.

Seveda, pri nas ni še vse tako urejeno, kakor bi moralo biti, in to je vsled tega, ker se še vedno nahajamo v povojni dobi, strašne vojne v kateri ni bilo ničemur prizanešeno. Bilo je vse uničeno. Ali prepričani smo, da bo v par letih tudi pri nas vsega na razpolago.

Kakor veste je bilo pri nas namreč po vsej Jugoslaviji, vse razdejano, Mostovi razrušeni, vse železnice podrte, niti glavne proge niso bile več v prometu, tovarne vse oropane, cele vasi in šole požgane, povrhu pa še te neštevilne žrtve in **vse to je že sedaj v glavnem popravljeno.** Izvzete so samo še nekatere vasi.

Reakcija bi pa rada videla, da bi jim kdo kar na kup stresal. Nič ne pomislijo na prestano gorje in žrtve. Namestu da bi pomagali pa blatijo našo oblast. Večina pri nas pa je tega mišljenja: — če so znali naši voditelji pravilno voditi borbo, ko je bil bolj kritičen položaj, — bodo znali sedaj toliko bolj, ko je svoboda. Zato ne smete nasedati, takim govoricam ampak pobijajte tako propagando. ..

Vprašate če imamo pri nas Elektriko. Da, teta, pri nas jo imamo nekako od 1941. leta, a radia sta pa samo dva v Travniku. Glavno je da imamo elektriko, ker ta razsvetljava je nekaj vredna, ni treba vedno nositi svetilke okoli.

Za vse je tukaj dobro drugače, samo dekleta niso srečna, ker ni fantov. Najboljši so padli v borbi z fašistično sodrgo in sploh jih je malo ostalo, ali še ti kateri so ostali so tako zbirčni, ker vedo, da jih je malo.

Naj bo zadosti za enkrat, bom vam še drugič kaj pisala. Dala se bom tudi slikati in vam bom poslala sliko, saj drugače nas menda ne boste videli kot na sliki.

Zdaj se vam pa prav lepo zahvalim za vse skupaj kar ste nam poslali. Pozdravljajo vas tudi vsi ostali posebno pa jaz

Pavlica.

OTROCI - MUČENIKI

V krvavi borbi za osvoboditev izpod fašističnega jarma je mali slovenski narod, ki šteje komaj nekaj nad en milijon duš, doprinesel strahotne žrtve. Okupator je pobijal slovenski živelj z namenom, da ga do kraja iztrebi. Nacisti v svoji bolestni domišljavosti pač niso mogli razumeti, da si številčno tako neznaten narodič upa njim, ki so nastopali v samodopadljivi vlogi zavojevalcev Evrope, nuditi tako žilav in neizprosen odpor. Streljali so talce na tekočem traku, krematoriji v koncentracijskih taboriščih so nenasitno goltali nečloveško izmučena telesa slovenskih rodoljubov, z dreves so nihala trupla ljudi, ki se niti za ceno lastnega življenja niso hoteli ukloniti sovražnikovemu nasilju. Zemlja je žehtela od krvi pobitih talcev, ki je z njihovimi znanimi in neznanimi grobovi gosto posejan križev pot slovenske osvobodilne borbe. Svetovni javnosti so grozodejstva fašističnega osvojevalca nad podjarmljenimi narodi znana. Nepopisno ogorčenja je preplavilo ves svobodoljubni svet, ko je bil z zmago zavezniškega orožja fašizem do kraja razgaljen.

Za nami so sedaj strahote, ob katerih se mora vest človeštva zgroziti pred usodno odgovornostjo napram žrtvam fašistične poživinjenosti, ki je teptala najosnovnejše zakone človečnosti in se posmehovala mednarodnim konvencijam. Scene, ki spremljajo pohod nacističnih "kulturonoscev" in njihovih pomagačev, bi bile vredne zloglasnih zavojevalcev, ki nam o njih govori zgodovina in ki so s klanjem otrok in žena ovekovečili svojo sramoto. Slik zverinsko pomorjenih otrok bi lahko nanizali cele galerije. Nekatere od teh fotografij so našli pri ujetih sovražnikih, ki so jih sneli in shranili očividno z namenom, da svoja "kulturna" dejanja obvarujejo pozabljenja. Druge pa so skrivaj fotografirali naši ljudje.

Toda mrtvih ni več mogoče obuditi v življenje.

Za življenja, ki so jih dali borci za svobodo vseh sedaj živih, pa se ne more dovolj oddolžiti tiste, ki so kri njihove krvi, dediči njihovega življenja in hotenja. To so vojne sirote, otroci žrtev fašističnega nasilja, ki so ostali kot živa dediščina fašistične okupacije. To so sirote, ki jim odseva nenaravna resnoba iz molče očitajočih oči, ki so prezgodaj videle zver v človeku. Sirote, ki jim je srce od groze zledenelo in se postaralo in je v njem za vedno ubita lepota spominov. Sirote, ki jim je drobovje stisnil blazen krč in jim je za vselej legel mrzel kamen na dušo, ko je pred njihovimi očmi ob žaru goreče hiše tolpa bolj zverem kakor ljudem podobnih, krvi željnih sladostrastnikov klala očeta in mater ter metala še žive ljudi v ogenj. Sirote, ki vedo da jedo kruh s tuje mize in jim je smehljaj zato tako grenak.

Vest kulturnega človeka katerekoli narodnosti in s katerega koli kontinenta pač ne more in ne sme biti mirna dokler te sirote ne bodo imele vsega, kar imajo tisti, ki so vojnih grozotah brali samo v časopisih.

V Ljudski republiki Sloveniji je **13, 511 sirot padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja.** Za enmilijonski narod je to ogromno število! Tem sirotam zagotoviti eksistenco je bila izmed prvih nalog, ki si jih je zastavila država. Izvrševanje teh nalog pa zahteva vedno novih gmotnih sredstev. Slovenija pa ni bogata. Širom slovenske domovine še stoje ruševine stotisočerih požganih domov. Porušena so bila naselja, po nekod cele pokrajine, tako da je bilo treba z novim gospodarstvom začeti takorekoč iz nič.

Kljub vsem težkim bremenom je vlada sirotam zagotovila skromno eksistenco. Toda na vseh koncih še vsega primanjkuje. Najtežje je z obleko, obutvijo in sanitetnim materialom. Industrija še ne more proizvajati dovolj za kritje vseh domačih potreb.

Toda sirote je treba preskrbeti, jih vzgojiti v poštene in samostojne delovne ljudi.

Sleherni človeško čuteč človek se na tihem sramuje svojega blagostanja in svoje sreče, ko ve, da je na tem svetu ob tem času še toliko ubogih in nesrečnih otročičev, ki imajo komaj najnujnejše za življenje in ki jim je že njihovo najintimnejšo lastnino — spomine na njihove najdražje, zločinski morilec oskrunil in opljuval. Duše teh otrok so odprte rane, ki jih more obliž miloščine pač skriti, ne pa ozdraviti. Ne priložnostna miloščina, ampak organizirana akcija za pomoč tem sirotam je edina dostojna počastitev spomina padlih borcev, ki so idejo višje cenili od lastnega življenja.

Med sirotami je mnogo zdravstveno ogroženih in bolnih, ki so potrebni stalne zdravniške nege. Nastanjeni so v mladinskih okrevališčih **Gozd-Martuljek** in **Predvor** na Gorenjskem. Razumljivo je, da so bile te sirote za časa okupacije, ko je že itak primanjkovalo hrane, še prav posebej izpostavljene pomanjkanju in lakoti. V njihovih telesih je bacil tuberkuloze pričel svojo razdiralno delo. Tudi ni čudno, da je med njimi mnogo živčno bolnih, neurotičnih otrok. Prizorom fašistične bestialnosti so bili še živci odrastlega človeka komaj kos.

Ko se z njimi razgovarjaš, se pred teboj odvija pretresljiv film, vrstijo se zgodbe, kakršne smo v prejšnjih časih poznali le iz senzacionalnih pustolovskih romanov in iz zgodovine, ko so se odigravale na prelomnicah zgodovinskih dogajanj podobne, vendar z daleka manj krvoločne scene, kakor v "civiliziranem" 20-stoletju.

Odvijmo film, da nam steče pred očmi, pustimo, da slike same spregovore, poslušajmo, kako nam v skopih besedah brez olepševanja in brez pretvarjenja pripovedujejo zgodbe svojih življenj in bolečin.

Šafar Vinko, rojen 28. avgusta 1929 v Starem trgu ob Kolpi. Oče, ki je bil delavec, mu je umrl leta 1931, mati pa kmalu za njim. Malega Vinkota je vzela k sebi stara mati, dokler ni dovršil ljudske šole. Potem je šel na kmete služit. Komaj 12 let star je odšel februarja 1942 k partizanom. Dne 8. septembra 1943 je bil težko ranjen. Zgubil je desno roko od zapestja in levo oko. Zlomljeni sta mu bili obe nogi. Ostal bo invalid za vse življenje.

Kustel Miroslav, rojen 8. oktobra 1930 v Zemunu. Oče mu je po rodu Slovenec in je bil aktivni jugoslovanski letalski oficir, mati je bila Srbkinja. Ob napadu Nemčije na Jugoslavijo leta 1941 je oče padel v zračni borbi. Miroslav je takrat hodil v prvi razred gimnazije. Ker mu je mati težko zbolela, je študij prekinil in šel na delo v mehanično delavnico, da je mogel preživljati sebe in mater. Tako je delal do leta 1943, ko je pobegnil 15 let star k partizanom, kjer je bil borec in kurir v raznih krajih Bosne in Črne Gore. Leta 1944 je sodeloval pri napadu na Beograd, kjer ga je mina težko ranila, da je moral dolgo časa ležati v bolnišnici. Leta 1945 je bil demobiliziran, odšel je domov, vstopil v gimnazijo, dopoldne posečal gimnazijo, popoldne pa hodil na delo. Toda pričele so se kazati posledice prestanega trpljenja in naporov. Zbolel je na živcih in moral je pustiti študij in delo. Decembra 1946 je prišel v Predvor na okrevanje. Ko bo zdrav, bo študije nadaljeval in postal letalec. Zdravstveno stanje se mu naglo boljša. Je zelo inteligenten in življensko zrel. Neverjetno je potrpežljiv. Nedavno si je pri sankanju zlomil nogo tako nerodno, da mu je kost pogledala iz kože. Smrtno bledega so pobrali tovariši in ga odnesli v ambulantu. Ko mu je zdravnik uravnaval nogo, mu je tekel mrzel pot po čelu, toda fant ni dal niti najmanjšega glasu od sebe. Vidi se, da je bil vzgojen v trdi šoli partizanskega življenja. Za svoja leta se zdi preveč resen.

Mikilič Ankica rojena 14. januarja 1931 v Starem kotu pri Kočevju. Oče, ki je bil delavec, je odšel v Ameriko, ko je Ankica bila stara šest mesecev. Ankica je živela z materjo in sestro na posestvu stare matere, ki je podpirala partizane. Radi izdajstva so prišli četniki in mater ubili pred hišo. Nato so Italijani vso družino odpeljali v internacijo. Vrnili so se po 15 mesecih in doma našli požgano hišo. Nekaj časa je živela pri dobrih ljudeh, ker pa ji je zdravje vedno bolj pešalo zaradi posledic internacije, je bila 17. januarja 1947 sprejeta v okrevališče. Ankica se zelo pridno uči. Rada bi študirala in postala zdravnica. V internaciji si je nakopala izredno hud revmatizem.

(Dalje prihodnjič)

Ljubljana: — V Ljubljani in ostalih mestih L.R. Slovenije so se na 4. aprila vršile velike manifestacije za priključenje slovenske Koroške k Jugoslaviji.

Za majsko konvencijo SANSA.

SPISAL PREDSEDNIK ETBIN KRISTAN

SANSova konvencija se približuje in za naše ljudi v tej deželi je to važen dogodek. Prvo in glavno vprašanje je pač, ali naj organizacija nadaljuje svoje delo, ali pa naj pravi, da so njene naloge opravljene. Toda v luči razmer se zdi, da o odgovoru ne more biti dvoma. Potreba SANsa ni danes nič manjša kot takrat, ko je bil ustanovljen na Slovenskem kongresu v Clevelandu, na istem prostoru, v isti dvorani, kjer bo zborovala tudi njegova **druga konvencija.**

Marsikdo je že ob SANSovem rojstvu — in še davno prej — mislil, da bi morali ameriški Slovenci imeti tako organizacijo brez obzira na svetovni položaj. Pomanjkanje zveze s "staro" domovino so zlasti naše kulturne organizacije težko občutile, ki niso mogle dobiti skoraj nobenih stikov s kulturnim razvojem naroda, iz katerega so izšli. Odkar je bila Jugoslavija ustanovljena, je bil tam napredek na vseh poljih duševnega dela kljub težkim, pogostoma naravnost neznosnim političnim prilikam ogromen, mi pa ne le da ga nismo bili deležni, temveč ga skoraj poznali nismo. Naša pevska društva niso poznala novih skladb, dramskim odsekom niso bila znana nova odrska dela, Meštrovič je enkrat imel razstavo svojih del v New Yorku, Jakac nas je obiskal, enako Banovec in gospa Lovšetova, ampak vse to, kolikor koli nas je veselilo, nam vendar ni moglo podati popolne slike tega, kar se tam dela in dogaja in nas tudi ni moglo spraviti v tesnejši stik s tisto ogromno produkcijo, od katere bi lahko tudi naši ljudje v Ameriki imeli koristi.

Razmere v Jugoslaviji so drugačne, odkar se je ljudstvo iznebilo pijavk, ki so mislile samo na svoje osebne interese, toda država ima polne roke posla z ureditvijo doma, s popravljanjem silne škode, ki jo je storil sovražnik, z reševanjem od pomanjkanja in bolezni ogrožene mladine in s stoterimi praktičnimi nalogami, da ne moremo — vsaj dolgo še ne — pričakovati izpolnitve naših želja po tesnejših stikih v omenjenih rečeh.

Pa tudi kadar pridejo normalni časi, bodo vlade imele svoje posle, SANSu pa bodo ostale naloge, ki ne spadajo v delokrog uradnih organov. SANS, na primer, je prejel iz Slovenije že nekoliko filmov; nekateri so se že kazali, drugi pa se še bodo. Kar se je doslej videlo po naših naselbinah, je bilo tako zanimivo, da se je povsod izražala želja po nadaljnih slikah. Pred kratkim je SANS zapet dobil serijo lepih slik in kadar bodo dovršene nujne tehnične priprave, se bo tudi to kazalo po naselbinah. Medtem pa je Jugoslavija na delu, da si izgradi svojo lastno filmsko industrijo. Tudi pri tem skuša SANS nekoliko pomagati z nabavo kinematografskih aparatov in drugih sredstev, ki jih tam še ne morejo izdelovati sami. Tako posredovanje ne le na tem, ampak tudi na drugih poljih bo še dolgo potrebno, kajti kar čez noč se tudi nova Jugoslavija ne more postaviti na svoje noge.

Ni pa le naša želja, da se bolje seznanimo s stremljenji in z delom v stari domovini in se okoristimo z njeno produkcijo, ampak tudi oni žele poznati naše življenje in dejanje, ki jim je bilo pod starimi vladami dokaj tuje. Poslaniki se nikdar niso pokazali med našim ljudstvom, konzuli so bili čisto birokrati in agenti diktatur, stiki med ljudstvom v stari in novi domovini so jim pa bili deveta briga. To se je sedaj temeljito izpremenilo, ker je preporod zbudil čustva, ki so pred pritiskom protiljudskih režimov le dremala. Iz neštetih pisem, ki so jih takoj po osvoboditvi začeli prejemati tukajšnji Slovenci od svojih sorodnikov in jih še prejemajo, je razvidno veliko in živo zanimanje ljudstva v stari domovini za svojce in za rojake sploh v daljni Ameriki. Mi pa bi bili nevredni tega zanimanja, če ne bi vrnili milo za drago.

Odziv ameriških Slovencev, ko je prišel poziv za materialno pomoč, je pokazal, da jim srce ni nehalo biti za rojake preko morja, in oni tam so cenili dobro voljo še bolj kot vrednost pošiljatev.

Jasno je, da ni ta ogenj vzplamtel le ko je bila potreba največja, ampak vsa znamenja kažejo, da tudi sedaj ni ugasil. Ampak občevanje rodbinskih članov, dasi je simptomatično in razveseljivo, ne more ustanoviti tistih vez, ki naj nas družijo kot celoto na tej, s celoto na oni strani. To more izvršiti le organizacija, ki lahko zbere vse niti za trdno spojitev. SANS je bil taka postojanka v preteklosti. Vsi, ki so prihajali iz stare domovine, so takoj vedeli, kje dobe stike z našimi izseljenci. SANS je posredoval, da so dobili priliko govoriti na shodih, kjer so vedno bili navdušeno pozdravljeni. Dajal je informacije, na drugi strani pa jih prejemal in oddajal našemu ljudstvu. Še nihče se ni tako dobro seznanil z našim življenjem kakor zastopniki vseh mogočih ustanov in organizacij, ki so jih važni opravki privedli v to deželo, kajti SANS je skrbel, da dobe neposreden vpogled v naše dejanje in nehanje. Prihajali pa bodo še drugi Kadar postanejo razmere normalne lahko računamo na primer, na izmenjavo dijakov. Če pojdejo ameriški študenti v Jugoslavijo, bodo veseli, če bodo pred odhodom mogli zvedeti kar jim bo koristilo po prihodu če pridejo iz domovine, bodo s posredovanjem SANSa lahko takoj stopili v stik z našim ljudstvom in se bodo kmalu počutili kakor doma.

Z bistvom teh in številnih drugih takih problemov se bo morala baviti konvencija. Seveda bodo na dnevnem redu tudi druga vprašanja, ampak že to kaže važnost majskega zborovanja in zato je upravičeno pričakovati, da se bodo SANSove podružnice in druge SANSu naklonjene organizacije odzvale vabilu in poslale polno število delegatov, SANS je od svojega rojstva bil vseskozi demokratična organizacija. Izvrševalni odbor je le izvrševalec volje vsega članstva in ta volja se najbolje izraža na konvencijah. Čim boljša bo udeležba na tem zboru, tem jasnejša bo pot, po kateri bo SANS moral korakati naprej, da izpolni to, za kar je bil ustanovljen.

SANS

NAŠA RADOST — NAŠ PONOS

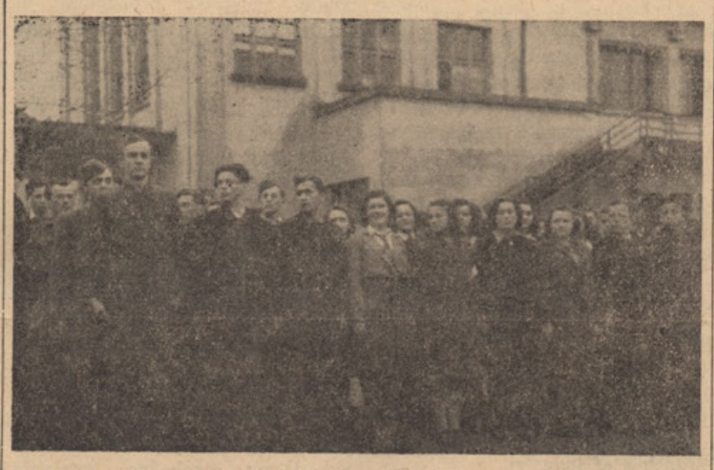

Prva ljubljanska brigada, brigada Janka Premrla Vojka, mariborska, ptujska, celjska, prekmurska, prva in druga istrska in puljska brigada so v četrtek 27. marca ob drugi uri popolnoči odšle na mladinsko progo Šamac-Sarajevo. Skupno šteje čez 2000 mladincev in mladink iz Slovenije. Odšla je prva grupa prve izmene. Mladinci in mladinke naših vasi in mest gredo s svojo mladostjo in močjo v kovačnico novih ljudi — na gradnjo mladinske proge Šamac-Sarajevo. Živeli bodo sredi Bosne, kjer se bodo borili s silami prirode in ustvarili nekaj velikega. Brigade, ki so prispele iz Istre in Julijske krajine, so se v Ljubljani priključile I. ljubljanski brigadi in novomeški brigadi. V Zidanem mostu so se srečali z mariborsko, celjsko, prekmursko in ptujsko brigado.

Ljubljana 27. 3. 1947.

ŠTUDENTI ARHITEKTI PRI DELU

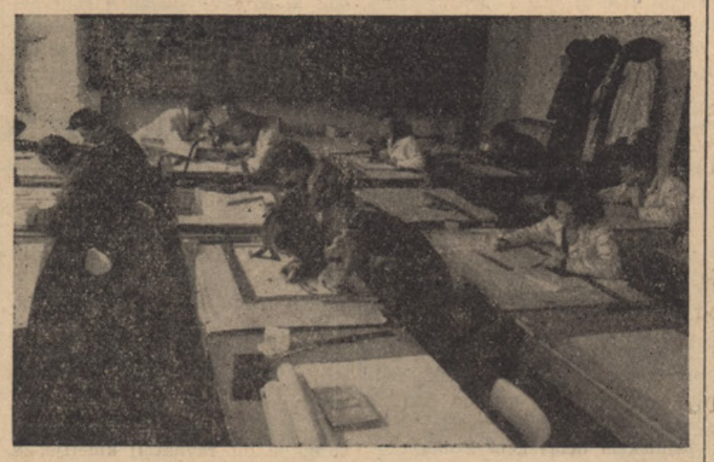

V zvezi z zaključkom konference za progo Šamac-Sarajevo v Zagrebu in Beogradu, bodo študentje arhitekture izdelali načrt za postajna poslopja na progi Šamac-Sarajevo. Na progi sami, kjer bodo tvorili posebno zidarsko četo, pa delali pri graditvi postaje same. Slika prikazuje študente v risalnici pri izdelavi planov. Z uvedbo načrtnega dela, gradnje v dobi petletke bodo študentje arhitekture ljubljanske univerze sodelovali s pospešenim študijem in z projektiranjem načrtov, ki se bodo v okviru našega petletnega načrta izdelovali.

Ljubljana, 29. 3. 1947.

As I Saw Yugoslavia

— By EMERIC SIMAC —

During the reception a number of young people sang Yugoslav, Russian and other Slavic songs.

"With these songs we went into battle," a pretty young Yugoslav girl explained to me. "The fascist armies and the traitors who betrayed their own people (Chetniks and Ustashis) outnumbered us on countless occassions. They had ammunition, planes, tanks, guns and other implements of war. We, on the other hand, had little or no ammunition until we captured stores of it from the enemy. We had to go into the mountains bare-handed. Whenever we went into battle, the Chetniks and the Ustashis, who were constantly supplied by the Germans and the Italians, attacked us from the rear. They plundered, terorized and massacred hundreds of thousands of innocent men, women and children.

"Inspite of all our hardships the people of our country defeated their bitter enemy because they had morale and iron will; because we had confidence in our ultimate Victory. During our liberation struggle, we were hungry and almost naked but we, nevertheless, sang these songs. They inspired us and they seemed to have spurred us on and on.

"These songs that these young people are singing have pages of glorious history behind them."

With these words she concluded and joined the others.

On one side of me sat the president of the Yugoslav youth organization. Rato Dugonjic and Stana Tomashevich, both members of Parliament. On the other sat a young Bulgarian, an invalid who lost his left leg in battle. Since he spoke "broken English" I was able to acquaint him with the Canadian youth organizations — progressive and reactionary. Of interest to him and to the others at the reception was the National Federation of Labour Youth, the Canadian South-Slavic youth Federation and others which are closely associated with the N. F. L. Y.

At this reception and at the numerous meetings which I held with young people in Yugoslavia, I told the leaders and the young people themselves about our "On to Ottawa Treck", the "Labour Youth Parliament" and the "Assistance Campaign" which we launched in order to compensate our inability to send a brigade of youth to Yugoslavia. I told them about our Port Arthur branch of C.S.Y.F. which, with only twenty members, raised over five hundred dollars during the campaign and won a silver trophy which will soon be presented to it. I mentoined the names of Angelina Polich of Vancouver and Johnnie Uremovich of Port Arthur who during the campaign raised over a hundred dollars each towards the provision of assistance to the builders of the Brchko-Banovichi railway.

At every meeting which I attended, besides this reception, the leaders of youth and the young people themselves expressed their deep appreciation for the efforts that young Canadians exerted during the campaign. At one meeting, at which I spoke, hundreds of young voices shouted: "Greet our Canadian friends!" At every meeting young people have asked me to convey their gratitude and their appreciation the young Canadians who have shown through in time of war. They want to this campaign and other similiar activities, that they fully support their heroic efforts.

On countless occasions they expressed their firm desire to further strengthen their unity with Canadian democratic youth. They are confident that young Canadians wish to and will march with them in peace as they did strengthen their unity with Canadian and world democratic youth which during the war splelled v-i-c-t-o-r-y over the forces of fascism.

PART III.

WORK OF YUGOSLAV YOUTH

In his 1946 New Year address Marshal Tito called upon the young people of Yugoslavia to be an example of creative enthusiasm and selfsacrifice in the reconstruction of their war-torn and devastated country.

How did the young Yugoslavs react and answer the call and the challenge of their Marshal.

They replied to this call with the building of the Youth Railway, Brchko-Banovichi, and with the rebuilding of roads, bridges, schools and hundreds of other cultural institutions.

The total number of recorded voluntary working days given by the workers, peasants and the youth of Yugoslavia toward the reconstruction of their country, in 1946, amounts to twenty million. According to official government statistics, out of this stupendous number over fifteen million unpaid days of voluntary labour were given by the young people themselves. The youth of Croatia alone gave over four million of these voluntary working days. The youth of Serbia, on the other hand, contributed as much as 3,667,463 days of voluntary labour. As the unpaid days of labour given by the young people of other republics are added to the above figures the total reaches the astronomic total of fifteen million.

This is the way that the Yugoslav youth answered the call of Marshal Tito in 1946. With their gigantic efforts and voluntary labour they have enabled their country to overcome the major part of the devastation caused by the war. In this work lies their deep understanding of the tremendous possibilities opened up and extended to young people by the new people's government. At the same time, therein lies their unlimited love towards their leader, Marshal Tito.

During 1946, 250,000 homes have been rebuilt for those whose dwellings were destroyed during the war; hundreds of bridges have been rebuilt and thousands of kilometers of roads have been repaired; thousands of kilometers of railway lines have been rebuilt and hundreds of kilometers of new gleaming rails have been laid. Machines of production have again begun to hum in hundreds of either completely or partially destroyed factories. Many coal and other mines have been put into operation and hundreds of new schools and other similar cultural institutions have been opened up since liberation. All this was achieved in the new Yugoslavia within one year. What a contrast to the situation in Greece where the monarcho-fascist regime — supported of course by the bayonets of British imperialism and by President Truman — is terrorizing freedom-loving citizens and banning democratic organizations such as EPON (democratic Greek youth organization).

In the rebuilding of roads, bridges, railway, and other projects, thousands of people — youth in particular — have gained valuable experience which will enable them to adjust themselves as highly qualified workers in many branches of industry.

Not a single one of the above mentoined projects was reconstructed without the participation of young people. Without them Yugoslavia would definitely not have accomplished such magnificent achievements on the field of reconstruction. Just as they were the most important factor in the battle for liberation of their homeland, so today they constitute the most decisive force in the battle for reconstruction.

Why were the people of Yugoslavia able to attain such amazing successes in reconstruction when it is well known that their country was destroyed more than any other in Europe with the exception of the Soviet Union? How did they accomplish this when Yugoslavia didn't receive any assistance in the form of financial loans from any foreign countries?

KIRKLAND LAKE

Na koncert in igro, katero priredi Slov. Pevsko in dramsko društvo "Triglav" **v nedeljo dne 4. maja 1947 ob 7. uri zvečer v Ukrajinskem delavskem Domu.**

Vabljeni ste vsi Slovenci, Hrvati in Srbi, da se v največjem številu udeležite, posebno ker je to prva večja prireditev tega zbora po minuli vojni.

Pri koncertu nastopata, mladinski in starejši zbor z izbranimi točkami. V sporedu množično petje, solo, dueti, deklamacije itd. Za nameček bo drugi del programa zanimiva šaloigra v dveh dejanjih pod imenom: "Fajfco tobaka in šalico kofeta" pri kateri se bodete do solz nasmejali, za kar vam **jamčijo dobro naučene vloge.** .....

Vstopnice, ki bodo po 40c. bodo prodajali mladinci in se pri tej priliki naprošate vsi Jugoslovani, da jim greste na roko pri prodaji vstopnic. Naj ne bo Jugoslovana ali Jugoslovanke, da bi jih zavrnila, ker s tem da kupite vstopnico in se udeležite jim daste še večjo pobudo in pogum, da bodo s čim večjem veseljem zapeli večno lepe slovenske pesmi. Torej ne pozabite v nedeljo 4. maja ob 7. uri zvečer. Kirkland Lake pokaži svojo zavednost in zvestobo.

Vljudno vabijo "Triglavani"!

Joe Francelj, tajnik.

"Slovenci na Koroškem niso zakrivili vojne" - Tito

(Iz prve strani)

bolja letina. Zato je politika vlade bila usmerjena v smeri vsakovrstne zabrane izvoza vsaj dokler ne bomo imeli dobro žetev, in ako je to zelo težko za nas z ozirom, ker so nam potrebna sredstva ..za odplačilo vrednosti predmetov, kateri so potrebni za našo lahko in celo prehrambeno industrijo in katere uvažamo.

Preteklo leto, kakor je bila pri nas velika suša, to je imelo posledico pomanjkanja ljudske in živinske hrane. Naši kmetje, ker so se bali, da jim bo živina poginila, so začeli klati živino na debelo. Ali ministrstvo za zunanjo trgovino, je brez mojega odobrenja in znanja hotelo izvoziti nekaj suhih svinj, da na ta način pomaga kmetom, kateri so hoteli prodati svojo živino. Ministrstvo za zunanjo trgovino, kolikor vem, je po mojem govoru v Narodni Skupščini izvozilo manjše število suhih svinj. Med tem ako se vzame v obzir, da suhe svinje niso mogle biti posebno sredstvo za prehrano, se je smatralo, in je to tudi razumljivo, da to ne bi bila tako velika škoda ako bi se tudi večje število take živine izvozilo, ker bi se zanjo kupilo nekaj drugega, kar je nam potrebno. Naša vlada ni dala odobrenja za tak izvoz in bodo vsled tega oni kateri so to delali vlekli posledice, ker taki postopki demantirajo uradno izjavo in politiko naše vlade. Jaz sem čital — je rekel dalje maršal Tito — da je vsled tega izvažanja svinj v enem delu inozemskega tiska nastala velika "vzrujenost" in da so se delale in se delajo fantastične kombinacije v zvezi s tem. Pri nas, med tem, ni nikdo niti z očesom trepnil vsled tega, ker naši kmetje vedo, kako je bilo s to živino. Sovražni propagandi ne bo nič pomagalo, niti konferenca za tisk, katero je nedavno imel s tem v zvezi, odpravnik poslov Ameriške ambasade John Cabot...

Vprašanje: — Ali nam morete nekaj reči o Jugoslovanskih razseljenih osebah?

Odgovor: — Politika naše vlade je, da se po mogočnosti čim več naših emigrantov vrne v državo. Prilično število se jih je že vrnilo. Ali mi v rešavanju tega vprašanja pridemo na velike težkoče. Posebno vsled tega ker anglo-ameriški vojni organi favorizirajo neprijateljsko razpoložene elemente te emigracije. Razseljenim osebam se ne dovoljuje svobodno opredeljenje, svobodno izražanje volje, da se vrnejo v svojo državo. Isto tako je težko in prepovedano našim ljudem da pridejo tam. Med tem se pa vodi močna propaganda v taboriščih, češ da bodo vsi oni kateri se vrnejo preganjani. To pa seveda ni točno. Vsi oni kateri nimajo umazanih rok z krvjo so amnestirani in se jim ne bo nič zgodilo kadar se vrnejo. Oni pa kateri imajo na svoji duši težka krvava dela morajo odgovarjati, a to so oni, kateri so morili z lastno roko, kateri so vršili razbojništva, dočim oni, ki so se s puško v roki borili proti nam na fronti, spadajo pod amnestijo in proti njim se nič ne podvzema. Pod amnestijo spadajo tudi oni, kateri so vršili civilne dolžnosti v organih oblasti pod okupacijo. Z eno besedo — vsi zapeljani, oni kateri so iz nevednosti, ali kakih drugih razlogov, in celo tudi iz prepričanja bili proti nam in odšli v inozemstvo, a niso izvršili krvavih zločinov ne spadajo pod sodišče ampak pod amnestijo. Mi smo, kakor je poznano, pustili tisoče in tisoče ljudi, kateri so se pregrešili mnogo težje, kakor je to slučaj z onimi, ki so v inozemstvu. Mi ne vodimo nikake politike osvete, ampak politiko, katero smatram, da je v interesu države in naroda. Jaz verujem, da bi se več kot 90% naših emigrantov, v stvari zapeljanih oseb, ko ne bi bilo lažnjive propagande in ko bi se nam omogočilo da jim prikažemo resnično stanje v državi — takoj vrnili na svoj dom. Med tem, resnica se zakriva pred njimi, servirajo se jim laži, in celo na mejah zaplenjujejo naši časopisi, da te osebe ne bi videle vabila za povratek na njihov dom.

Vprašanje: — Kakšno je vaše mišljenje v zvezi s Slovensko Koroško? Nekateri krogi pri nas smatrajo, ker tako izgleda, da Jugoslavija ne bo dobila Slovenske Koroške in da je najbolša rešitev preseliti Slovence iz Koroške v Jugoslavijo.

Odgovor: — Mi se ne moremo strinjati s tem. Slovenci na Koroškem niso narod, kateri so zakrivili vojno. Nasprotno, oni so element, kateri je bil na strani zaveznikov in to bi bila največja krivica, ako bi se nekaj takega storilo. To se ne bi v ničemer razlikovalo od onega kar je počenjal Hitler, ko je ravno iste ljudi razseljeval. To bi bila ista mera, katero po našem mišljenju ne bi mogel odobravati niti eden pošten človek na svetu. Koroški Slovenci niso nikake razseljene osebe, da bi se njihovo vprašanje reševalo potom razseljevanja. Zato bi v smislu onega kar sem že rekel z ..svojem ekspozeju.. v ..Narodni Skupščini, mogel reči: da vprašanje Koroške ni za nas rešeno; ne samo ljudje ampak tudi teritoriji so naši, ker so bili naši na veke. Ali poleg tega, ker bi poskus razseljevanja predstavljal v stvari ono kar je počenjal Hitler, poleg tega, ker bi se s takim poskušanjem storila nam še ena krivica — ima to vprašanje še neki drugi pomen za nas. Mi smo bili tam napadeni in mi imamo tudi strategične razloge, kakor temelj za to zahtevo. To je veliko vprašanje za nas, ker ta meja tam gori ni samo Avstrijska ampak tudi Nemška. Avstrijci bodo vedno ostali Nemci, naj bo v kakršnih koli okoliščinah in za gotovo bi se udejstvovali v vojni katero bi nekega dne ponovno začeli Nemci. V minuli vojni, je ta mala državica dala 1,200.000 vojakov za najboljše, elitne alpinske čete. Od tega števila jih je poginilo 800.000.

TORONTO, ONT.

V General Hospitalu se nahaja rojak Matt Koščak, kjer se je podvrgel težki operaciji, katero pa je srečno prestal in se mu stanje stalno zboljšuje. Želimo mu da se čim prej povrne med svoje prijatelje.

PRODAM ALI PA DAM V NAJEM

Polovico farme. Dobra rodovitna črna zemlja, 10 akrov gozda, 20 akrov obsejane z pšenico in 2 akra trsja (vinograda).

Poslopje je v dobrem stanju, dvojna garaža, električna razsvetljava. Kupec bi lahko kupil tudi 700 bušljev ovsa.

Kdor bi se zanimal, da bi kupil ali vzel v najem, naj se obrne osebno ali pismeno na naslov:

Frances Zakrajšek,
R. R. 1. Stevensville, Ont.

Toronto, Ont.

Prihodnja seja odseka Zveze Kanadskih Slovencev se vrši v **nedeljo dne 4 maja ob 2. uri popoldne v dvorani na 386 Ontario St.**

Ker se naš dosedanji tajnik R. Mavrin misli z prvo grupo povrniti v domovino in je potrebno da se na njegovo mesto izvoli drugega, se članstvo naproša da se zagotovo udeležite seje.

Odbor.

TORONTO, ONT.

PRVOMAJSKO ZBOROVANJE

V spomin A. E. Smith-a se bo vršilo v Massey Hall v **četrtek dne 1. Maja ob 8. uri zvečer.** Na zborovanju bodo govorili:

Tim Buck, — ki se je nedavno povrnil iz potovanja po Evropi. Bil je tudi v Jugoslaviji.

Freeman Jenkins, — voditelj stavkujočih premogarjev v Novi Skošiji.

Dewar Ferguson, od Canadian Seamen's Union.

Torej v četrtek 1. Maja vsi v Massey Hall-o ob 8. uri zvečer.

DETROIT, MICH.

Detroit, Mich: — Seja Podružnice SANS-a št. 108 se bo vršila **dne 4. maja ob tretji uri popoldne v SLOVENSKEM DELAVSKEM DOMU.**

Vljudno se vabi vse članstvo, da se udeleži te seje, ker bodete slišali poročilo zastopnikov obeh podružnic radi priprave za Piknik, kateri se ima vršiti na 15. Junija na lepem kraju — Welcome Parku.

Torej pridite na to sejo, da bodete na njej dali vaše nasvete, ker bomo s tem zmožni napraviti boljši in lepši program za ta piknik. Ni vas treba biti nič sram pokazati, da smo Slovenci in Jugoslovani čeravno reakcija rovari in nesramno obrekuje Jugoslavijo radi njene vlade, zato ker je ljudska in tako stoji na trdni podlagi. Reakcija dobro ve, da se take vlade ne rušijo in ne kupujejo z $$$$.

Mi kot sinovi in hčere tega naroda moramo biti ponosni na njihove uspehe. Naš narod se je osvobodil od vsega tujega in domačega vandalizma in imejmo vedno na umu, da je za to svobodo žrtvoval miljone mladih življenj, katere žrtve bodo zapisane v zgodovinski knjigi tisočletja. SLAVA NJIM! Zasijala je Slovanskim narodom svoboda, da ne bodo več sužnji svetovnemu fašizmu.

Torej pridite na to velevažno sejo v nedeljo 4. maja. Z združenimi močmi se da vse narediti. Na svidenje na seji in pozdrav vsem čitateljem Edinosti in članom SANS-a.

Frank Modic.

TORONTO, ONT.

Dobro poznani časnikar Mr. John Weir in Mr. H. Okulevich pomožni urednik "Vestnika", ki sta se nedavno povrnila z daljšega obiska v Evropi, vključno dvamesečnega potovanja po pokrajinah Sovjetske zveze bodeta poročala o svojih izkušnjah in vtisih katere sta videla v Sovjetski zvezi — na javnem množičnem zborovanju v **Foresters Hall, 22 College Street in Yonge v ponedljek dne 5. maja ob 8.15 zvečer.**

Omenjena sta obiskala pokrajine od Kijeva do Karpatskih gor in sta se tudi mudila nekoliko časa v Moskvi.

Zborovanje je prirejeno po **Podružnici Sveta za Kanadsko-Sovjetsko prijateljstvo, Toronto.** Na zborovanju se bodo tudi lahko postavljale vprašanja na katere bodeta govornika odgovarjala.

Mrs. M. Cooke, tajnica.

Vojna škoda se mora plačati

(Iz 2 strani)

storili. Bilo bi dejanje človeške pravice od Konference zunanjih ministrov, sprejeti sklep, da bi morali Nemci obnoviti Stalingrad.

Za zadnji primer si je podpisnik izbral kmeta iz moskovskega okraja po imenu Vasilij Lebedev, katerega kolektivna kmetija je blizu malega mesta Klin. Pred vojno je bil ravnatelj kmetije, a je bil mobiliziran leta 1941. in je bil celi čas vojne v armadi. On pravi:

"Ob priliki mojega pohoda z Sovjetsko armado proti zahodu, sem videl mnoge strahote. Videl sem razvaline Minska in razvaline tisoče beloruskih vasi, videl sem trupelca otrok in starih žen ležati po vaških potih, katere so pustili Nemci za seboj. V teh dneh sem mislil, da so toliko trpeli samo ljudje, ki so živeli v krajih, kateri so bili okupirani po Nemcih.

Po vojni sem spoznal, da je vojno gorje zadelo tudi one, kateri so živeli v ozadju bojnih polj. Mi smo živeli udobno pred vojno. Naša kolektivna kmetija je bila organizirana pred 15. leti, delali smo dobro, dobivali smo stroje in umetna gnojila z državno pomočjo in naše žetve so bile izvrstne. Vsaki član kmetije je imel svojo kravo, nekaj ovac, perutnine in njivo za zelenjavo. Imeli smo električno razsvetljavo v vasi in naši otroci so imeli dostop do srednje in višje izobrazbe."

Potem je nadaljeval, kako je 50 mož iz te kmetije služilo v armadi, ter da so morali zelo stari in zelo mladi opravljati vsa dela. Traktorji in troki so bili vzeti v armado, sejalo in sadilo se je pozno in sploh ni bilo zadosti delavnih moči za obdelovanje polja in na ta način se je kmetija uničevala. Če bi ne bilo nesebičnih naporov žen, bi bila kmetija docela uničena.

"Tako vidite: — je zaključeval — "vojna je naredila velike spremembe za vsakogar. Mnogo naših mož je padlo na bojnem polju, drugi so ostali pohabljeni. Država nam pomaga obnavljati, daje nam seme in dobivamo denarno pomoč za obnovitev mlekarne. Je pa še mnogo kmetij kot je naša in vse te kmetije rabijo pomoč, da se jih spravi na predvojno stanje. Ljudstvo dela neumorno, ali vkljub temu so stroški države ogromni. Takšna je škoda, katero so trpeli samo kmečki okraji. Na tisoče miljonov rubljev pa je škode v trgih in mestih. — **Imamo mi, mi kateri smo bili napadeni, miroljubni ljudje, kateri se nismo vmešavali v zadeve drugih, ampak samo vprašali za mir, priložnost za delo in grajenje —imamo mi vse to sami obnoviti in trpeti za škodo storjeno po Nemcih? — Jaz pravim, da se mora prisiliti Nemce plačati vsaj del storjene škode!" — je končal Vasilij Lebedev.**

To so samo nekatere izjave navadnega Sovjetskega ljudstva o reparacijah. Čitatelji bodo mogli iz njih razumeti občutke tega ljudstva o škodi, katera je bila storjena njihovi državi in o reparacijah, katere zahteva Sovjetska zveza.

PESEM GORÁ

MIŠKO KRANJEC

Maks je bil tisti, ki je profesorju Sivcu odkril čudovite kraje okrog Jam in okrog Mrtve Gore, in to toliko, da je možak že tedaj sklenil postaviti si dom za stara leta v dolini pod Mrtvo Goro. Svet okrog Jam se mu je zdel na eni strani toliko lep, kakor ga zlepa še ni videl, na drugi poln najlepšega rastlinstva, a naposled tudi toliko samoten, da ga ne bi mogel nihče motiti pri njegovem raziskovanju.

Ko je Maks obesil šole na klin in se odrekel življenju prav kakor znanosti, ni nihče tako žaloval za njim kakor že priletni profesor in botanik gospod Sivec. Vsa leta ga je zasledoval in mu prigovarjal, naj gre na visoko šolo, ponujal mu je celo, naj gre v inozemstvo, da ga bo on vzdrževal, samo naj se spet ukvarja z znanostjo. Pa ni uspel. Maks je sicer ohranil ljubezen do rastlin, tudi ljubezen do znanosti, toda bežal je v gore, bežal je v svojo samoto in od tam ga često ni bilo mogoče izvleči.

Ko si je gospod Sivec res dal postaviti dom v dolini pod Mrtvo Goro, ga je že izvabljal k sebi. Maks je nehote povezal svoj beg pred svetom v gore s Sivčevo znanostjo, z njegovimi herbariji. V Sivčevi sobi, ki je bila en sam rastlinjak, je včasih čepel nad mikroskopom z isto ljubeznijo in zasanjanostjo, kakor se je s kakega vrha zagledal v dalnje gore. Tam je včasih prečepel nad kakšno novo knjigo o rastlinstvu, ne da bi se ganil iz sobe. Šele ko je zaključil, se je iztegnil, in spet zginil. Včasih pa sta se spustila v razpravljanje in ob takih razgovorih je botanik Sivec le še bolj žaloval za tem svojim zgubljenim naslednikom, za njegovim prodornim duhom. Zakaj Maks mu je često pomagal rešiti marsikatero uganko. Toda usodno se je zdelo gospodu Sivcu da se je Maks po takem zanimanju kar nenadoma utrudil ali naveličal in se kaj hitro spet umaknil v svoje gore.

Pri tem, zdaj že osivelem in ostarelem naravoslovcu je živela, ali bolje, k njemu prihajala njegova devet in dvajset letna stričnica Vida. Bila je mestni otrok. Profesor Sivec jo je bil vzel k sebi, ko so njeni starši še v njeni otroški dobi umrli in je ostala sama na svetu. Maks jo je bil našel pri profesorju Sivcu še kot otroka takrat, ko je hodil v njegovo delavnico. Tedaj se je često igral z njo in ji nagajal, ker ni bila samo zelo živa, temveč tudi trmasta in jezikava. Nagajal je še doraščajoči, ko jo je stric včasih vzel s seboj v gore. Dorasla je postajala čedalje bolj vihrava, polno nemira. Hlastala je po svetu, bila je brez prave vzgoje. Zakaj znanstvenik Sivec je sicer znal vzgajati v svojih posodah alge, glive in glivice, gojil je najrazličnejše rastline in vse mu je lepo uspevalo, toda ljudi vzgajati pač ni znal. Svojo mlado stričnico je bil prepustil deklini vzgoji, ki pa je v nerednosti vzgoje profesorja Sivca samo prekašala. Profesor Sivec se je bil po naključju bogato ožen il z neko odcvetajočo žensko, ki tudi ni dolgo živela in je premoženje pustila svojemu sicer osovraženemu možu, ki pa ji je bil vendarle dal ugled in dobro ime. Vida je končala gimnazijo z dvakratnim ponavljanjem, potovala je po svetu, kakor bi študirala po tujih visokih šolah, v resnici pa je tam samo tavala in se predajala dokaj svobodnemu in brezskrbnemu življenju. Zgubljala je vsak smisel za zdravo življenje; vsemu se je odtujila. Samo k svojemu stricu se je s čudno ljubeznijo vračala in ko je bila pri njem, je tudi zanj skrbela s posebno ljubeznijo. V njegovih starih letih in ko je že tudi sama naglo odcvetala, se je čedalje bolj navezovala nanj.

Pri devet in dvajsetih letih, po vsem svobodnem in pretiranem življenju, taka, kakšna se je izcimila v mestih, in v svetu, je bila čudne mravi. Civilizacija jo je docela razkrojila. V teh letih je imela tudi razdražljive živce in Maks je bil prepričan, da je histerična.

Pred leti je bila v obraz zelo lepa, a življenje je na njen obraz zarisalo premočne sledi in je zdaj z barvami zakrivala poteze ter skušala priklicati nanj nekaj mladosti in lepote. S čim resnim se ni ukvarjala, zakaj stregla jima je starikava gluha dekla. Toda Vida je bila prepričana, da se ukvarja z najbolj resnimi in tudi zelo pomembnimi stvarmi, ko je včasih mazala po platnu in ko je pisala v zvezek nekaj, kar naj bi bili verzi. Slikala je gore in rože, opevala divjo, nenasitno, a nekam otožno ljubezen, kakor da bi v viharjih svoje razburkanosti iskala zvesto in ljubeče srce. Včasih je po vsej sili hotela z Maksom na najbolj strme gore, kakor da bo sicer umrla, če ne pojde. Potem pa je spet nenadoma zapustila za nekaj časa svojega strica in pobegnila v mesto.

Bilo je to razkrojeno, vsega naveličano in vsega sito življenje, ki ni nikjer več moglo najti miru. Ni bila več človek, bila je že sama preutrujena, razdražena hlastajoča, propadajoča mestna civilizacija. Vsaj tako se je zdelo Maksu.

(Dalje prihodnjič)

WINDSOR, ONT.

Vsem Slovencem in Slovenkam v Windsor-ju in okolici javljamo kateri so darovali za x-ray aparat, da smo prejeli Certifikate od SKJS kateri se lahko dobe **v nedeljo dne 4. maja ob 1 uri popoldne v dvorani na vogalu Cadillac in Richmond St.**

....**Redna mesečna seja odseka ZKS. v Windsor-ju se bo vršila v nedeljo 4. maja v običajnih prostorih.** Ker se bo istega dne vršila "MAJSKA PROSLAVA" popoldne v Lanspeary Parku na Ottawa St., se bo naša seja začela **točno ob 1.30 popoldne.** Vljudno vabimo na točno udeležbo.

Tajnik.

Windsor, Ont.

VABILO NA SEJO

Odsek "Slavček št. 10 V.P.Z. Bled vabi vse svoje člane, da pridejo na redno sejo **dne 4. maja točno ob 2. uri popoldne.**

Ker imamo za razpravljati zelo važne stvari, kakor tudi za izbrati novi odbor odseka ste vljudno vabljeni da se seje udeležite. Ne imejte nikakšnih izgovorov, ker ako se ne bodete udeleževali sej je bolje, da se odsek razpusti in posledice naj si potem vsak sebi pripiše in nobenemu drugemu. Torej ne pozabite priti na sejo **v nedeljo 4. maja ob 2. uri popoldne.**

Za odsekov odbor J. Miketič, tajnik.